

“Se on luonu maailman. Vai oliks se Jeesus?”

- Nuorten ajatuksia ja kokemuksia rippikoulusta -

Tomi Hämäläinen &
Sampsa Nelimarkka
Opinnäytetyö
Kevät 2017
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) – Kirkon nuorisotyönohjaaja

TIIVISTELMÄ

Hämäläinen, Tomi & Nelimarkka, Sampsa. Diak Pieksämäki, syksy 2016, "Se on luonu maailman. Vai oliko se Jeesus?" Nuorten ajatuksia ja kokemuksia rippikoulusta 57 sivua, 3 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK) + Kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyössä tutkittiin rippikoululaisten ajatuksia ja kokemuksia rippikoulusta ja siihen liittyvistä teemoista, kuten Jumalasta ja seurakunnan toiminnasta. Tarkoituksena oli selvittää, millaisia ajatuksia ja kokemuksia rippikoulusta nuorilla on. Mitä he ajattelevat Jumalasta ja Jeesuksesta, seurakunnasta, rippikoulukokemuksestaan ja isoseksi tai kerhonohjaajaksi ryhtymisestä? Entä miksi nuori tulee rippikouluun tai miten hän kokee kotonaan suhtauduttavan rippikoulun käymiseen? Tarkoituksena oli myös selvittää, muuttuvatko nuoren ajatukset leirin kuluessa, minkä vuoksi nuoret haastateltiin kahteen kertaan ensin leirin alkaessa ja uudestaan sen päättyessä.

Tutkimus oli laadullinen teemahaastattelu, joka toteutettiin kevään ja kesän 2016 kuluessa. Kohderyhmänä oli Imatran ja Alajärven seurakunnan rippikoululaiset, joista haastateltiin viisi molemmilta paikkakunnilta - siis yhteensä kymmenen nuorta. Nuoret valittiin leiriläisten joukosta satunnaisesti, ja heidät haastateltiin yksitellen.

Keskeisimpinä syinä osallistua rippikouluun nousi haastatteluissa esille oikeus kirkolliseen vihkimiseen ja kummina toimimiseen. Nuoret tiesivät seurakunnan toiminnasta etukäteen melko vähän ja mainitsivat aiemmasta seurakuntakokemuksestaan erityisesti leiritoiminnan, jonka he olivat kokeneet positiiviseksi. Nuoret kokivat, että heidän kotonaan rippikoulua arvostettiin ja pidettiin tärkeänä. Jeesuksesta kysyttäessä nousi esille nuorten arvostus Jeesuksen persoonaa ja tekoja kohtaan sekä usko Jeesuksen historiallisuuteen ja olemassaoloon. Keskeisinä oppimiskokemuksina monet nuoret nostivat esille toiminnallisia opetustilanteita. Mieleenpainuvia kokemuksia puolestaan olivat ihmiset, iltaohjelmat sekä leikit ja pelit. Suurin osa haastatelluista leiriläisistä oli leirin jälkeen tyytyväisiä seurakunnan toimintaan.

Kävi ilmi, että nuorten halukkuus ryhtyä isoseksi tai kerhonohjaajaksi ei juurikaan muuttunut leirijakson käymisen myötä. Miltei puolella nuorista usko Jumalaan kasvoi leirin aikana tai Jumalasta tuli tärkeämpi. Yhdenkään usko ei heikentynyt leirin käymisen myötä. Nuorten arvostus Jeesuksen tekoja ja elämää kohtaan lisääntyi leirin aikana. Suurin osa nuorista koki leirin päättyessä seurakunnan toiminnan positiiviseksi, mutta osa nuorista myös ilmoitti selkeästi, etteivät itse olleet kiinnostuneita osallistumaan seurakunnan toimintaan. Ne nuoret, joiden usko Jumalaan oli vahvistunut leirin aikana, eivät kuitenkaan välttämättä olleet kiinnostuneita osallistumaan seurakunnan toimintaan.

Asiasanat: Rippileiri, nuoret, kvalitatiivinen tutkimus, spiritualiteetti, uskontokasvatus

ABSTRACT

Hämäläinen, Tomi & Nelimarkka, Sampsa. "He has created the world. Or was it Jesus?" Young people's ideas and experiences of the confirmation school. 57 pages, 3 appendice. Language: Finnish. Autumn 2016. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor in Social Services.

In our thesis we researched the thoughts and experiences of youngsters in confirmation camps in the congregations of Imatra and Alajärvi. We asked them what they think about God and Jesus, the congregation and their confirmation camp experience and whether they could think themselves as group leaders in the camps and clubs of the congregation or not. We also wanted to know why they come to the confirmation camp and what they think that their families think about the confirmation school. We also wanted to find out if the thoughts of the interviewees change during the camp so we asked certain questions again after the camp.

Our study was a qualitative focused interview and we performed it during the spring and summer of 2016. Our target group was the participants of confirmation camps in Imatra and Alajärvi. We interviewed five persons in both Alajärvi and Imatra - altogether we interviewed ten persons who were chosen randomly and interviewed separately.

The most important reasons to participate in the confirmation school were to have the right to get married in church and to become a godfather. The interviewees knew only a little bit about the activity of the congregation beforehand. About their previous experience in the congregation they mentioned especially camp activity, which they had liked. They felt that their families appreciated confirmation school and considered it important. The interviewees appreciated the person and actions of Jesus and had usually faith in the historical existence of Jesus. From their own confirmation camp they remembered especially classes where there was learning by doing. Memorable experiences for them were the people in the camp, games, playing and evening programmes. Most of the interviewees were satisfied with the activity of the church after their camp.

We found out that there was no significant change in the interviewees' interest to become group leaders in the camps and clubs of the congregation when we asked it again after the camp. Almost half of the interviewed youngsters told that their faith in God was stronger after the camp or that God had become closer to them. No one told that their faith was faded or weakened during the camp. The interviewees appreciated the life and actions of Jesus more after the camp. Most of the youngsters felt good about the activity of the church after the camp. However, some of the interviewees told that they had no interest in participating in any activity of their congregation. Those of the youngsters who had told about stronger faith in God after the camp were not necessarily interested to participate in any church activity themselves.

Key Words: Confirmation camp, young people, qualitative research, spirituality, religious education

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	6
2 NUORUUS.....	7
2.1 Nuoruus ikävaiheena.....	7
2.2 Nuoren spiritualiteetti.....	9
2.3 Fowlerin uskonkehityksen teoria.....	10
3 RIPPIKOULU SUOMESSA.....	12
3.1 Yleistä rippikoulusta.....	12
3.2 Valtakunnallisia rippikoulutilastoja.....	15
3.3 Aiemmat tutkimukset.....	15
4 RIPPIKOULU IMATRAN JA ALAJÄRVEN SEURAKUNNISSA.....	17
4.1 Rippikoulu Imatran seurakunnassa.....	17
4.2 Imatran rippikoulujen vuoden 2015 toimintakertomus.....	18
4.3 Rippikoulu Alajärven seurakunnassa.....	19
4.4 Alajärven rippikoulujen vuoden 2015 toimintakertomus.....	19
5 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TARKOITUS.....	20
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	22
6.1 Tutkimusmenetelmä ja aiheen rajaus.....	22
6.2 Aineiston kerääminen.....	23
6.3 Aineiston analyysi.....	24
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	26
7.1 Rippikouluun osallistumisen syyt.....	26
7.2 Ennakkotiedot ja kotiväen ajatukset rippikoulusta.....	27
7.3 Kokemukset seurakunnan toiminnasta.....	29
7.4 Halukkuus ryhtyä isoseksi tai kerhonohjaajaksi.....	30
7.5 Nuorten ajatuksia Jumalasta, Jeesuksesta ja seurakunnasta.....	32
7.6 Mieleen painuneet oppimis- ja muut kokemukset.....	37
8 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	40
8.1 Nuorten ajatukset ja kokemukset.....	40
8.2 Leirijakson aikana tapahtuvat muutokset.....	44
8.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	46
8.4 Tekijöiden ajatuksia ja haasteita seurakunnille.....	48
LÄHTEET.....	51

LIITTEET

LIITE 1 Tiedote huoltajille	53
LIITE 2 Tutkimuslupa-anomus	55
LIITE 3 Haastattelukysymykset ja runko	57

1 JOHDANTO

Rippikoulusta puhutaan joskus seurakunnan toiminnan ”lippulaivana”. Viime vuosien kirkosta eroamisen suurten piikkienkin jälkeen suurin osa suomalaisista nuorista käy edelleen rippikoulun (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.), ja se lieneekin keskeisin ja laajinta joukkoa koskettava vedenjakaja nuorten seurakuntaelämässä. Sosionomikirkon nuorisotyönohjaajaopiskelijoina tahdoimme tutustua tarkemmin rippikoulumaailmaan ja rippikoulun käyvien nuorten kokemuksiin ja ajatuksiin. Halusimme päästä tutkimaan pintaa syvemältä, millaisia ajatuksia rippikoulun käyvillä nuorilla on, ja kuinka ne ehkä muuttuvat leirijakson aikana.

Opinnäytetyömme on laadullinen tutkimus. Sen aiheena on nuorten ajatukset ja kokemukset rippikoulusta – sekä siihen liittyvistä teemoista, kuten seurakunnasta, Jumalasta ja Jeesuksesta. Opinnäytetyössämme on tarkoitus valottaa nuorten ajatuksia ja kokemuksia rippikoulusta sekä hiukan myös sitä, muuttaako leirijakson käyminen näitä jollain tapaa. Tutkimuksessa on haastateltu kahdesti – leirijakson alkaessa ja toisen kerran sen päättyessä – yhteensä kymmentä nuorta Imatran ja Alajärven seurakunnista. Ensimmäiset haastattelut on järjestetty keväällä 2016 ja viimeiset haastattelut kesällä 2016.

Toivomme, että tutkimuksestamme on hyötyä rippikoulutyöntekijöille, jotka työskentelevät nuorten kanssa. Tutkimus käsittelee nuorten ajatuksia, mielipiteitä ja kokemusmaailmaa vuonna 2016, joten tutkimustulokset ovat nyt ajankohtaisia. Tutkimustuloksia voi hyödyntää myös esimerkiksi paikallisseurakuntien järjestämissä isoskoulutuksissa.

Nuorten uskonnollisuutta ja suhtautumista seurakuntaan on tutkittu aiemmin erityisesti Kati Niemelän tutkimuksissa. Tässä opinnäytetyössä haluamme kuitenkin perehtyä nuorten seurakuntaelämään ja sen kokemiseen erityisesti paikallisesta näkökulmasta. Siksi - ja myös tutkimuksen laajuuden rajaamisen vuoksi - päätimme haastatella opinnäytetyötä varten nuoria kotipaikkakunniltamme Imatran ja Alajärven seurakunnista.

2 NUORUUS

2.1 Nuoruus ikävaiheena

Nuoruus on siirtymäaikaa lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruusikää elävä ohjaa yhä enenevässä määrin itse omaa kehitystään ja antaa suuntaa elämälleen erilaisilla valinnoilla, jotka liittyvät esimerkiksi kavereihin, seurusteluun, harrastuksiin tai koulutusvalintoihin. Nuoruusiässä kehitystä määrää ainakin neljä kokonaisuutta: fysiologiset muutokset ja kypsyminen, ajattelutaitojen kehitys, sosiaalisen kentän laajentuminen ja sosiaaliskulttuurisen ympäristön muutokset. (Nurmi ym. 2007, 124, 126.)

Ehkä näkyvimpiä näistä kokonaisuuksista on puberteetti, johon kuuluu aivojen neuroendokriinisiä ja hormonaalisia muutoksia, kasvua ja ruumiinrakenteen kehitystä sekä päätepisteenä sukukypsytyden saavuttaminen. Fysiologiset muutokset nuoren kehossa vaikuttavat samalla nuoren käsitykseen omasta itsestään ja muokkaavat näin nuoren minäkuvaa. (Nurmi ym. 2007, 126.)

Aivoissa tapahtuvien fysiologisten muutosten lisäksi myös nuoren ajattelu muuttuu. Keskeisin muutoksista on aikaisempaa abstraktimman, yleisellä tasolla tapahtuvan ja tulevaisuuteen suuntautuvan ajattelun kehittyminen toisen vuosikymmenen alussa. Abstraktimman ja yleistävämmän ajattelun kehittyminen varhaisnuoruuden kuluessa selittää monia laajempia muutoksia nuoren kehityksessä esimerkiksi minäkuvaa, maailmankuvaa, moraaliin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyen. Ajattelutaitojen kehittyminen luo samalla pohjaa nuoren kiinnostukselle ja kyvyille rakentaa laajempaa maailmankuvaa ja ideologiaa. Esimerkiksi pelkän perheen ja lähiympäristön sijaan nuori voi kiinnostua yhä enemmän laajemmin maailmasta ja sen tapahtumista sekä ideologisista kysymyksistä tai laajemmista tavoista hahmottaa maailmaa. Alussa haetut ratkaisut ovat usein yksinkertaistuja, mutta niitä kuitenkin etsitään. (Nurmi ym. 2007, 128–129.)

Nuori on myös aiempaa kiinnostunut oman tulevaisuutensa keskeisistä ratkaisuista. Samalla nuoren ajattelun aikajänne laajentuu erityisesti varhaisnuoruudessa, ja suunnittelu- ja päätöksentekotaidot lisääntyvät. Näin nuori on valmiimpi tekemään oman elämän kannalta keskeisiä päätöksiä vaikkapa koulutukseen tai ihmissuhteisiin liittyen. Ajatte-

lun kehittyminen luo pohjaa myös moraalille ja sen periaatteille, ja nuori voi ymmärtää paremmin toisen ihmisen näkökulman erilaisiin asioihin ja sen, että toiset voivat ajatella jostain eri tavalla kuin hän itse ajattelee. (Nurmi ym. 2007, 129.)

Sosiaalinen kenttä laajenee nuoruudessa niin, että nuori alkaa viettää enenevässä määrin aikaa ikätoveriensä parissa. Nuoren ja vanhempien suhteessa puolestaan nuoren autonomia ja vuorovaikutuksen vastavuoroisuus lisääntyvät. Nuori saa varhaisnuoruudesta keskinuoruuteen siirryttäessä enemmän päätösvaltaa moniin asioihin, kuten vaatetukseen, rahankäyttöön ja vapaa-aikaan. (Nurmi ym. 2007, 130.)

Nuoruuteen liittyviä keskeisiä kehitystehtäviä on hahmoteltu eri tavoin. Kehitystehtävinä voidaan pitää esimerkiksi sukupuoli-identiteetin omaksumista, suhteiden luomista toiseen sukupuoleen, koulutuksen hankkimista ja valmistautumista työelämään, valmistautumista perhe-elämään ja ideologian omaksumista. Nuoruudessa muuttuvaa sosiaalista ympäristöä on kuvattu myös esimerkiksi normatiivisen elämäntapahtuman käsitteellä. Normatiivinen elämäntapahtuma voi olla esimerkiksi lukion päättäminen tai ripikoulun käyminen, joka yleensä tapahtuu tietyn ikäisenä suurella todennäköisyydellä. (Nurmi ym. 2007, 131.)

Nuoren arvomaailma rakentuu pitkälti kodin arvomaailmasta, sisarusten ja vanhempien kautta. Myös koululla ja päivähoidolla on merkittävää vaikutusta nuoren kasvuun. Kaikki nämä yhdessä muokkaavat lapsen ja nuoren perusrakennetta ja ajatusmaailmaa. Kotona opittuja malleja lähdetään testaamaan kodin ulkopuolella ja nuori testaa rajojaan ja yhteiskunnan sääntöjä. Kotona opittu käyttäytymismalli ei toimikaan koulussa, ja näin voi syntyä epäselvyyttä, mikä on oikein ja mikä väärin. (Tuominen 2005, 229–231.)

Fyysinen kasvu ei aina kulje samassa tahdissa arvomaailman ja psyykkisen kehityksen kanssa. Nuori alkaa itsenäistymisen kautta irtautua vanhemmistaan, ja tämä voi näkyä esimerkiksi kapinointina. Nuoren käsitys itsestään voi olla hyvin hauras. Murrosikäinen nuori tarvitsee ympärilleen turvallisia aikuisia, jotka antavat tämän rauhassa kasvaa ja kehittyä, opastavat tätä ja antavat tälle aikaa. Aikuinen ei välttämättä aina ymmärrä nuoruuden haasteita ja kuvittelee nuoruuden olevan vain ihanaa huoletonta aikaa. Tästä syystä aikuiset saattavat välillä tiedostamattaan toimia väärin, kun tukahduttavat nuoren

tunnepurkaukset ja käsittelevät sitä ainoastaan ilkeytenä. Nuori kuitenkin kaipaa aikuisen turvaa. Olisi hyvä jos nuoren elämässä olisi pysyviä aikuisia, sellaisia jotka eivät lähde pois nuoren elämästä. (Tuominen 2005, 229–231.)

2.2 Nuoren spiritualiteetti

Spiritualiteetti on käsitteenä erittäin moninainen. Sana viittaa itsessään jonkinlaiseen “henkeen” tai “sieluun”. Kirkon käsitteenä sillä tarkoitetaan hengellistä elämää ja sen hoitamista. Spiritualiteetin merkityksellä on kuitenkin myös laajempi sisältö. Uskontokasvatus puhuu spiritualiteetista “yleisenä käsitteenä”. Spiritualiteetti on siis ominaista niin uskonnollisille kuin sellaisille jotka eivät ole uskonnollisia. Spiritualiteetti nähdään eräänlaisena ihmisyyden keskipisteenä. Spiritualiteetti voi siis kuvastaa myös ihmisen arvomaailmaa ja elämäntutkimusta. Ei siis pidä sekoittaa spiritualiteettia ainoastaan hengelliseksi ulottuvuudeksi. (Tuominen 2005, 35.)

Lapsuudessa ja nuoruudessa ihmisen spiritualiteetti muuttuu kaiken aikaa. Muuttumista edistävät ikäkehityksen erilaiset vaiheet, ihmissuhteet, koulutus ja muut lapsen ja nuoren elämään läheisesti liittyvät tekijät. Elämän tarkoituksen etsiminen on lapselle ja nuorelle ominaista, vaikkakaan se ei välttämättä ole kaikissa tapauksissa kovinkaan automaattista. Niin lapsia kuin nuoriakin tulee tukea heidän ajattelumaailmansa kehityksessä niin, että heidän annetaan itse oivaltaa ja ajatella. Valmiiden ajatusmallien antaminen voi aiheuttaa ajatusmaailman jäämistä kapeaksi, ja suurempien kokonaisuuksien hahmottaminen voi olla myöhemmin vaikeaa. (Tuominen 2005, 36–37)

Rippikoulu antaa loistavat puitteet nuoren spiritualiteetin tukemiseen, sillä parhaimpia spiritualiteetin vahvistajia ovat avoin ja ihmettelevä ilmapiiri, ikätoverit ja turvalliset aikuiset. Rippikoulu antaa mahdollisuuden tutustua kristilliseen perinteeseen ja yhdessä ikätovereidensa sekä leirin ohjaajien sekä isosten kanssa nuori voi sanoittaa omia ajatuksiaan. (Tuominen 2005, 40.)

2.3 Fowlerin uskonkehityksen teoria

James W. Fowler (1981) on hahmottanut ihmisen uskoa ja suhdetta uskonnollisiin kysymyksiin kuuden kehitysvaiheen avulla. Nämä ovat intuitiivis-projektiivinen, myyttis-kirjaimellinen, synteettis-sovinnainen, individualistis-reflektiivinen, konjunktiivinen eli yhdistävä sekä universaali eli yleismaailmallinen usko. Fowlerin mukaan eteneminen kehitysvaiheesta toiseen tapahtuu vaiheittain, mutta eteneminen voi silti olla yksilöllistä eikä välttämättä ole täysin sidottu ikävaiheeseen. Hänen mukaansa esimerkiksi monet aikuiset saattavat edustaa synteettis-sovinnasta tai jopa myyttis-kirjaimellista uskon vaihetta, vaikka nämä vaiheet tyypillisesti sijoittuvatkin koulu- ja murrosikään. (Fowler 1981, 146.)

Rippikouluryhmästä puhuttaessa on siis tunnistettava, että Fowlerin teorian mukaisesti rippikouluryhmästä voi löytyä monenlaisia uskonnollisen kehityksen vaiheita ja ajattelumalleja. Koska tyypillisesti ihminen edustaa Fowlerin (1981, 146, 151.) mukaan myyttis-kirjaimellista uskon vaihetta n. 8-vuotiaasta murrosikään asti ja synteettis-sovinnasta vaihetta murrosiässä, on syytä olettaa, että Fowlerin teorian pohjalta tyypillisimmät uskon vaiheet rippikouluryhmässä olisivat juuri nämä kaksi - vaikkakin muitakin vaiheita saattaisi periaatteessa esiintyä. Siksi opinnäytetyömme kannalta nämä kaksi uskon vaihetta ovat olennaisimpia.

Fowlerin kehittelemässä myyttis-kirjaimellisen uskon vaiheessa korostuvat kertomukset, myytit, uskomukset, riitit ja symbolit. Niiden tulkitseminen on usein hyvin kirjaimellista. Tässä uskon vaiheessa maailmankuva on konkreettinen. Asioita ei pohdita reflektiivisesti useasta eri näkökulmasta, vaan ne ovat usein yksioikoisia. Tämä voi näkyä esimerkiksi jumalakuvassa siten, että Jumala palkitsee hyvistä teoista ja rankaisee pahoista. Seuraavaan kehitysvaiheeseen siirtyminen edellyttää ajattelun kehittymistä konkreettisista operaatioista abstrakteiksi operaatioksi. Tämän myötä voivat lievetä kirjaimellisuus, lakihenkisyys ja lineaarinen maailmankuva. (Fowler 1981, 135–137.)

Myyttis-kirjaimellisessa uskon vaiheessa elävälle usein perhe on edelleen maailmankuvan keskipiste. Seuraavassa, usein nimenomaan nuoruuteen ja murrosikään liittyvässä, synteettis-sovinnaisessa vaiheessa maailmankuva laajenee, ja koulu, kaverit, työ ja tiedotusvälineet tulevat tärkeämmiksi maailmankuvan rakentajiksi. Tähän saattaa liittyä se,

että yksilö mukautuu toisten odotuksiin eikä ole tarpeeksi vahva pitääkseen kiinni omasta identiteetistään. Ihminen etsii minuuttaan ja omia arvojaan, mutta pyrkii usein samalla pitämään kiinni toisten odotuksista. Tähän vaiheeseen saattaa myös liittyä Jumalan olemassaoloon kohdistuvia epäilyksiä, joiden taustalla voi olla sisäisiä pettymyksiä. (Fowler 1981, 151–154)

Synteettis-sovinnaiseen uskoon liittyy elämäntarkoituksen etsiminen. Ihmisellä on tässä vaiheessa tarve luoda oma elämäkertomuksensa. Tämän prosessin tavoitteena on kokonaisnäkemys eli synteesi. Synteessin sisältö määräytyy erityisesti itselle tärkeiden ihmisten arvoista ja maailmankuvasta sen sijaan, että kokonaiskuva olisi muodostettu kriittisen reflektion kautta. (Fowler 1981, 152–154)

Uskonnolta ja seurakuntayhteisöltä yksilö hakee tässä vaiheessa erityisesti emotionaalista tukea identiteettinsä rakentamiseen. Seurakuntakäsitys voi olla ideaalinen ja romantisoitu. Erityisesti arvostetaan esimerkiksi lämminhenkisyttä, yhteyttä ja harmonista, ristiriidoista vapaata yhteisöä. Pinnan alta ei kuitenkaan välttämättä löydy selkeästi ilmaistavia yhteisiä arvoja ja uskomuksia, jotka koko yhteisö todella jakaisi, vaan yhteisöllisyys perustuu enemmänkin omiin mielikuviin. Koska yksilö tässä vaiheessa rakentaa omaa identiteettiään vielä voimakkaasti, on toisen asemaan asettuminen suhteellisen vaikeaa, ja riippuvuus tärkeistä ihmisistä tai yhteisöistä korostuu. (Fowler 1981, 161–165)

Ihmisen uskonnollisen kehityksen vaihe vaikuttaa luonnollisesti siihen, kuinka hän uskonnolliset kysymykset hahmottaa ja minkälaisia käsitteitä hänellä on kyky ymmärtää ja käsitellä. Näin ollen rippikoululaisten uskon kehityksen vaihe liittyy olennaisesti siihen, minkälaisia asioita heiltä on mahdollista kysyä ja toisaalta siihen, kuinka nuoret kysymyksiin vastaavat. On mahdollista esimerkiksi, että suhteellisen moni rippikoululainen elää vielä myyttis-kirjaimellista uskon vaihetta. Tällöin uskon käsitykset voivat olla hyvin kirjaimellisia ja Jumala voidaan hahmottaa esimerkiksi pilven reunalla istuvana partaisena miehenä. Tällöin ei ole välttämättä mielekäästä kysyä abstraktista ajattelua vaativia teologisia kysymyksiä, ja esimerkiksi kolmiyhteisen Jumalan eri persoonien roolien ja yhteyksien hahmottaminen voi olla vaikeaa. Koska kaikesta huolimatta rippikoulun aikana opetuksessa paneudutaan nimenomaan esimerkiksi Jeesukseen ja kolmi-

naisuuden eri persoonien toimintaan. Päätimme itsekkin tutkimuskysymyksissämme erottaa Jumalan ja Jeesuksen käsitteet toisistaan - mahdollisista haasteista huolimatta.

3 RIPPIKOULU SUOMESSA

3.1 Yleistä rippikoulusta

Raamatussa Matteuksen evankeliumissa kerrotaan, kuinka Jeesus lähetti opetuslapsensa matkaan ja antoi heille tehtävän:

Jeesus tuli heidän luokseen ja puhui heille näin: "Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti." (Matt.28:18-20)

Raamatunkohdasta käytetään nimeä ”lähetyuskäsky”. Jeesus antaa seuraajilleen ohjeen kastaa ihmisiä ja opettaa heille asioita, joita Jeesus on heille opettanut.

Suomessa rippikoulua ja sen pitämistä ohjaa piispainkokouksen hyväksymä rippikoulusuunnitelma. Rippikoulusuunnitelma määrittelee rippikoulussa opetettavat asiat sekä painopisteet. Piispainkokouksen hyväksymän rippikoulusuunnitelman pohjalta seurakunnat tekevät omat paikalliset suunnitelmansa (Pruuki 2010, 1). Rippikoulua ja sen pitämistä ohjaa lisäksi kirkkojärjestys. Kirkkojärjestyksen mukaan seurakunnan tulee pitää rippikoulua, jossa nuoria perehdytetään kirkon yhteiseen uskoon ja ohjataan elämään seurakunnan yhteydessä. Rippikoulussa annetaan opetusta kirkolliskokouksessa hyväksytyyn kristinopin mukaisesti. (Kirkkojärjestys 1991.)

Rippikoulu on osa kirkon antamaa kasteopetusta, joka kestää koko elämän.

Rippikoulun tavoitteena on, että nuori vahvistuu siinä uskossaan kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä. Tämä rippikoulun yleistavoite ohjaa kaikkea rippikoulun toimintaa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 4, 17–18.) Rippikoulu päättyy rippikoululaisen osalta konfirmaatioon. Sana konfirmaatio tulee latinankielisestä sanasta ”confirmare”, joka merkitsee vahvistamista. (Pruuki 2010, 50).

Luterilainen kirkko opettaa, että Jumala itse on mukana herättämässä ja vahvistamassa uskoa. Tämä tapahtuu sanan ja sakramenttien kautta. Sanalla viitataan Raamattuun ja sen jumalalliseen puoleen. Rippikoulussa tapahtuvalla opetuksella ei kuitenkaan synnytetä uskoa vaan uskon syntyminen ja sen vahvistuminen on Jumalan työtä. (Pruuki 2010, 47–48.)

Kirkko on koko historiansa ajan opettanut niitä, joita se kastaa tai jotka haluavat kasteelle, ja rippikoulun perusta onkin kristillisessä kasteessa. Seurakunnan tehtävä on opettaa jäsenilleen kasteen merkitystä. Kasteopetus on luonteeltaan kastemuistutusta: siinä palataan aina uudelleen kasteen lahjaan, armoon ja Pyhän Hengen osallisuuteen. Kasteopetuksen ja konfirmaation painotukset ovat vaihdelleet eri aikakausina, mutta katekismuksen perustekstit ovat säilyttäneet keskeisen paikkansa myös nykyisessä rippikoulussa. Näiden pohjana ovat kymmenen käskyä, uskontunnustus ja Isä meidän -rukous. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 5.)

Rippikoulusuunnitelman mukaan rippikoulussa ei pyritä pelkästään siihen, että nuori voisi kokea Jumalan läheisyyttä ja puhuttelua rippikoulun aikana. Sen sijaan rippikoulun tavoitteisiin kuuluu, että nuori löytää tien seurakunnan yhteyteen ja sen jumalanpalveluselämään, jotta uskossa ja rakkaudessa kasvamisen ja uskon merkityksen syvemmän ymmärtämisen prosessi voivat jatkua läpi koko elämän. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 10.)

Tätä kirjoitettaessa on tekeillä uusi Rippikoulusuunnitelma 2017. Myös se nojautuu nykyisen rippikoulusuunnitelman teologiseen perusrakenteeseen, joka nousee Vähän Katekismuksen ydinteksteistä. Uuden suunnitelman tarkoituksena onkin vahvistaa, syventää ja mallintaa vuoden 2001 rippikoulusuunnitelman keskeisiä linjauksia sekä ke-

hittää rippikoulua erityisesti toimintaympäristön muutos huomioiden. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.)

Rippikoulu käydään yleensä sinä vuonna, kun nuori täyttää viisitoista vuotta. Suomalaisista nuorista nuorista rippikoulun käy vuosittain n. 84 % (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.). Suomen evankelis-luterilaisen kirkon järjestämä rippikoulu on kestoaltaan puoli vuotta ja se on laajuudeltaan 80 tuntia. Opetuksen lisäksi rippikouluun sisältyy tutustumista seurakunnan toimintaan, erilaisten käyntien muodossa. Rippikoulujakso voi sisältää myös erilaisissa tapahtumissa käyntejä. Tavallisesti rippikouluun sisältyy myös leirijakso, joka on yleensä viikon mittainen (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.). Suomen evankelisluterilaisen kirkon järjestämässä rippikoulussa on käytetty järjestelmällistä opetussuunnitelmaa 1960-luvulta lähtien. Tämän opinnäytetyön valmistumisen aikaan käytössä on rippikoulusuunnitelma vuodelta 2001. (Innanen 2009, 16.)

Rippikoulusuunnitelma on valmistettu palvelemaan erityisesti 14-15 -vuotiaita nuoria. Kuitenkin suunnitelmaa voidaan soveltaa myös erityisryhmien rippikouluihin, kuten kehitysvammaisten rippikouluihin sekä aikuisrippikouluihin. Rippikoulusuunnitelma toimii myös punaisena lankana, kun seurakunnissa laaditaan paikallisia rippikoulusuunnitelmia. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 4.)

Evankelis-luterilaisen kirkon rippikoulun malliohjesääntö määrittää, että rippikoulun ryhmäkoon tulee rippikouluun osallistuvien nuorten kohdalta olla 25 henkilöä. Ryhmäkoon suurentamiseen vaaditaan aina kirkkoneuvoston tai seurakuntayhtymissä seurakuntaneuvoston päätös. Ryhmäkoko voidaan muuttaa, mikäli se on rippikoulun onnistumisen kannalta tärkeää ja syyt ovat painavia. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2002.)

3.2 Valtakunnallisia rippikoulutilastoja

Valtakunnallisesti rippikoulun kävi vuonna 2015 miltei viisikymmentätuhatta nuorta. Omassa seurakunnassaan rippikoulun kävi noin 40 000 nuorta. Kaikista Suomen 15-vuotiaista rippikoulun kävi 83,5 % nuorista. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2015.)

Lapuan hiippakunnassa, johon Alajärven seurakunta kuuluu, rippikoulun kävi 5051 nuorta. Koko ikäluokasta se oli 86,8 %. Mikkelin hiippakunnassa rippikoulun käyneiden määrä oli puolestaan 4236, mikä oli 87,1 % kaikista 15-vuotiaista nuorista. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2015.)

3.3 Aiemmat tutkimukset

Kati Niemelä (2002) on tutkinut rippikoulun merkitystä ja vaikuttavuutta pitkittäistutkimuksessaan. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä nuoret ajattelevat rippikoulusta viisi vuotta jälkeenpäin 20-vuotiaina ja millaisia heidän käsityksensä uskosta sekä asenteensa kristinuskosta, kirkkosta ja uskonnollista osallistumisesta kohtaan ovat. Tutkimuksessa haluttiin myös selvittää sitä, mitä tapahtuu rippikoulussa mahdollisesti tapahtuneille asenteenmuutoksille rippikoulun jälkeen: säilyvätkö ne ennallaan vai laimentuvatko ne. Tutkimuksen kohteena olivat vuonna 2001 Tampereen ev.lut. seurakunnissa rippikoulun käyneet nuoret. (Niemelä 2002, 5–6.)

Pitkittäistutkimus pohjautuu Kati Niemelän (2002) aiempiin tutkimuksiin, joiden tulokset on raportoitu kirjassa Hyvä rippikoulu - Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Niemelä haastatteli kyselylomakkeella yli tuhat rippikoululaista rippikoulun alussa ja lopussa. Tutkimuksessa tarkasteltiin rippikouluun kohdistuvia odotuksia ja niiden toteutumista, tyytyväisyyttä rippikouluun, rippikoulun vaikutusta nuoren asenteisiin sekä rippikouluun osallistumisen syitä. Tutkimus toteutettiin vuonna 2001 samoille rippikouluryhmille, jotka myöhemmin olivat Kati Niemelän pitkittäistutkimuksen kohderyhmänä. (Niemelä 2002, 5–6.)

Niemelän tutkimuksen mukaan 70 % Tampereen seurakuntien rippikoululaisista piti rippikouluun osallistumista itsestäänselvyytenä. 25 % piti sitä melkein itsestäänselvyytenä, ja vain 4 % rippikoululaisista oli vakavasti harkinnut rippikoulun käymättä jättämistä. Tyttöjen ja poikien välillä ei ollut mainittavia eroja. Niemelän mukaan rippikoulun käymättä jättäminen merkitsee monen nuoren ja heidän vanhempiensa mukaan poikkeamista normaalista. Pääosin nuoret osallistuivat rippikouluun mielellään: 62 % Tampereen rippikoulunuorista lähti rippikouluun melko tai erittäin innoissaan, ja vain 3 % kertoi lähteneensä vastentahtoisesti eikä lainkaan innoissaan. Tytöt olivat tutkimuksen mukaan innokkaampia kuin pojat: 71 % tytöistä lähti rippikouluun erittäin tai melko innoissaan, kun taas pojista vain 52 %. (Niemelä 2002, 62–70.)

Nuorille oli tutkimuksen mukaan tärkeää se, että rippikoulu on tapana käydä 15-vuotiaana. Yksi tärkeimmistä syistä osallistua rippikouluun oli se, että nuoren kaveritkin käyvät rippikoulun. 65 % rippikoululaisista arvioi ystävien osallistumisen vaikuttaneen heidän osallistumiseensa melko tai erittäin paljon, ja yhdeksän kymmenestä arvioi sen vaikuttaneen vähintään jonkin verran. Myös rippikoulun käymisen tarjoamat oikeudet olivat Niemelän tutkimuksen mukaan keskeisiä syitä osallistua rippikouluun, esimerkiksi mahdollisuus kirkolliseen vihkimiseen ja kummina toimimiseen. Myös lahjojen saaminen rippikoulun jälkeen motivoi monia, lähes kahta kolmasosaa nuorista. Tutkimuksen mukaan myöskään vanhempien asenne rippikoulua kohtaan ei ole rippikoululaisille yhdentekevää. Uskonnolliset motiivit, kuten halu oppia Jumalasta ja kristinuskosta, olivat melko tai erittäin merkityksellisiä harvemmillä, vain hieman yli joka kymmenelle nuorelle. Vähintään jonkin verran ne motivoivat joka toista rippikoulunuorta. (Niemelä 2002, 70–71.)

Niemelän tutkimuksen mukaan nuorten asenteet rippikoulua, kristinuskoa ja siihen liittyviä tekijöitä kohtaan muuttuivat yleensä positiivisemmiksi rippikoulun aikana. 40 % rippikoululaisista arvioi asenteensa myönteisemmäksi kristinuskoa kohtaan rippikoulun jälkeen. Joka kolmannen arvio uskostaan Jumalaan muuttui positiivisemmäksi rippikoulun aikana. 13 % nuorista sen sijaan arvioi muutoksen päinvastaiseksi. Uskovaisena rippikoulun lopussa piti itseään 9 % nuorista. 46 % piti itseään Jumalaan uskovana. Epävarmoja kannastaan oli rippikoulun lopussa 39 % nuorista, mikä on kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän kuin rippikoulun alussa. 7 % nuorista ei rippikoulun lopussa uskonut Jumalaan. (Niemelä 2002, 146–152.)

Niemelän tutkimuksen mukaan tytöt suhtautuivat rippikouluun tullessaan ja sen jälkeen myönteisemmin kristinuskoon ja uskoivat useammin Jumalaan kuin pojat, mutta poikien asenne rippikoulun aikana muuttui tyttöjen asennetta todennäköisemmin. Useimmiten muutos oli sekä pojilla että tytöillä myönteinen. Sekä Niemelän tutkimuksessa että aiemmissä tutkimuksissa on havaittu, että todennäköisemmin asenteet muuttuivat positiivisempaan suuntaan niillä, joilla ne rippikouluun tullessa olivat kielteisiä ja jotka eivät uskoneet Jumalaan tai epäilivät Jumalan olemassaoloa. (Niemelä 2002, 148–153.)

Kaiken kaikkiaan Niemelä havaitsi, että rippikoulu sai harvoin aikaan kielteisiä asenteenmuutoksia. Vain noin yksi kahdestakymmenestä rippikoululaisesta arvioi asenteensa erilaisia rippikouluun liittyviä tekijöitä (mm. työntekijät, Raamattu, Jumala ja seurakunta) ja omaa itseään kohtaan muuttuneen kielteisemmäksi rippikoulun aikana. (Niemelä 2002, 153–155.)

4 RIPPIKOULU IMATRAN JA ALAJÄRVEN SEURAKUNNISSA

4.1 Rippikoulu Imatran seurakunnassa

Imatran seurakunta järjesti vuonna 2016, yhdeksän rippikoulua. Näistä kahdeksan olivat leirejä joihin sisältyy ensin viikonlopun mittainen leirijakso ja myöhemmin viikon mittainen leirijakso. Imatran seurakunnassa leirimuotoisen rippikoulun kävi 224 nuorta. Leirimuotoisen rippikoulun kävi 201 nuorta ja päivärippikoulun 23 nuorta (Imatran seurakunta 2016).

Leirimuotoiset rippikoulut järjestettiin seurakunnan omassa kurssi- ja leirikeskuksessa Päivärannassa, joka sijaitsee noin kymmenen kilometrin päässä Imatran keskustasta, (Imatran seurakunta i.a.a) luonnonkauniilla paikalla järven rannalla.

Imatralla rippikoulun henkilökuntaan kuuluu yleensä kaksi tai kolme työntekijää: Pappi, nuorisotyönohjaaja ja kanttori muodostavat rippikoulun ydinhenkilökunnan ja heidän

lisäkseen leirillä toimii viidestä kuuteen isosta. Osalla leireistä on paikalla myös yövah-
ti. Virkaa tekevä nuorisotyönohjaaja ei ole välttämätön leirillä, ja hänen tilallaan voi
toimia esimerkiksi nuorisotyön kesätyöntekijä tai kesäteologi. (Häyhä, henkilökohtainen
tiedonanto 3.10.2016.) Imatralaisista nuorista rippikoulun käy vuosittain 85 %. Luku on
siis hieman korkeampi valtakunnalliseen tasoon verrattuna. (Imatran seurakunta i.a.)

4.2 Imatran rippikoulujen vuoden 2015 toimintakertomus

Imatran seurakunnan vuoden 2015 toimintakertomus mukailee vuoden 2001 rippikoulu-
suunnitelmaa ja kertoo rippikoulun järjestämisestä näin:

Rippikoulu on osa kirkon jatkuvaa ja ihmisen eliniän kestävää kasteope-
tusta. Tavoitteena on, että rippikoululainen vahvistuu siinä uskossa kol-
miyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa
rakkaudessa lähimmäisen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä.
(Imatran seurakunta 2015)

Rippikoululaiset ovat tutustuneet Imatran seurakunnan toimintaan ennen rippikoulun
pääjaksoa osallistumalla tilaisuuksiin, joita seurakunta järjestää: rippikoululaiset kerää-
vät tilaisuuksista leimoja rippikoulukorttiinsa. Vuonna 2015 käytäviin tilaisuuksiin kuu-
lui stand up -ilta, lähetystapahtuma, leiritapaaminen ja kolme jumalanpalvelusta sekä
kanttorin opetustuokio. Kaikilla leireillä järjestettiin yksi vanhempien tapaaminen ennen
tai jälkeen leirijakson. Rippikoulusta vastaavaksi seurakunnan rippikouluohjesäännön
mukaan oli nimetty nuorisotyönohjaaja Ismo Häyhä. Syksyllä uudeksi rippikoulun vas-
taavaksi nimettiin Timo Kälviäinen. (Imatran seurakunta 2015)

Vuonna 2015 Imatralla järjestettiin yhdeksän leiririppikoulua ja yksi päivärippikoulu.
Yksi leiririppikouluista järjestettiin hiihtolomalla ja loput kahdeksan leiririppikoulua
kesällä. Päivärippikoululla oli omia tapaamisia kevättalven aikana ja ”intensiivijakso”
kesäkuun ensimmäisellä viikolla. Konfirmaatio oli kesäkuussa 7.6. Yksityisrippikoulun
eli aikuisrippikoulun Imatran seurakunnassa vuonna 2015 kävi yksi henkilö. (Imatran
seurakunta 2015.)

Rippikoulut olivat onnistuneita, ja palaute rippikoululaisten vanhemmilta ja itse rippikoululaisilta oli hyvin myönteistä. Työntekijät, sekä viranhaltijat, kesätyöntekijät että isokset, olivat motivoituneita tehtäviinsä. Isosena toimi noin kolmekymmentä 16-23 -vuotiasta nuorta. Imatran seurakunnassa mm. leireille, retkille ja rippikouluun ilmoittautuminen tapahtuu sähköisesti Innofactor Prime – ohjelmiston kautta. (Imatran seurakunta 2015).

4.3 Rippikoulu Alajärven seurakunnassa

Alajärven seurakunta järjesti vuonna 2016 neljä rippileiriä. Yksi näistä oli talvella koulujen hiihtoloma-aikaan ja kolme kesällä. Aiempien viikonloppuleirien sijaan kutakin leiriä edelsi yksi alkujaksopäivä, joka järjestettiin erikseen ennen varsinaista leiriä. Vuonna 2016 kukaan Alajärven seurakunnassa ei käynyt rippikoulua päivämuotoisena. Kaikki leirit järjestettiin Alajärven seurakunnan omassa leirikeskuksessa Suvirannassa. (Malkasilta, henkilökohtainen tiedonanto 1.11.2016.)

Vuoden 2016 kirkkoon kuuluvien rippikoululuikäisten nuorten ikäluokka Alajärven seurakunnassa oli 130 nuorta. 95 nuorta kävi rippikoulun Alajärven seurakunnassa. Muualla rippikoulun kävi 33 nuorta. Yhteensä rippikoulun kävi 128 nuorta. (Malkasilta, henkilökohtainen tiedonanto 2016.)

4.4 Alajärven rippikoulujen vuoden 2015 toimintakertomus

Alajärven seurakunta järjesti vuonna 2015 tuttuun tapaan neljä leiriä. Yksi leiri järjestettiin talvella ja kolme kesällä. Leireillä yhteensä 79 nuorta, ja 31 nuorta kävi rippikoulun muualla. Seurakuntaan tutustumisjaksolla, pääasiassa jumalanpalveluksissa kohdattiin myös muualla rippikoulun käyneet nuoret. Aikuisrippikoululle tarvetta oli harvakseltaan. (Alajärven seurakunta 2015.)

Vastuu rippikoulusuunnitelman toteutuksesta, kehityksestä ja leirin turvallisuudesta oli pääasiassa papilla ja nuorisotyönohjaajalla. Mahdollisuuksiensa mukaan leireillä oli

mukana myös kanttori ja diakoni. Isosia oli melko runsaasti, 7-8 isosta leiriä kohti. Pääsääntöisesti leirillä oli myös palkkiotoiminen yövalvoja. (Alajärven seurakunta 2015.)

Työntekijöiden kokemuksen mukaan rippileirit sujuivat pääsääntöisesti hyvin, ja niistä nuorilta saatu palaute oli pääosin myönteistä. Ilmapiiri oli koettu hyväksi ja lämpimäksi, ja nuoret osallistuivat aktiivisesti oman konfirmaatiomessunsa suunnitteluun ja toteutukseen. Kehitystehtäväksi työyhteisössä nähtiin riittävän ajoissa tapahtuva rippikoulun suunnittelu yhdessä koko työtiimin kanssa. (Alajärven seurakunta 2015.)

Rippikoulutyössä panostettiin siihen, että leiriläinen löytäisi oman paikkansa seurakunnasta myös leirin jälkeen. Tavoitteeseen pyrittiin kutsumalla rippikoulun käyneet nuoret mukaan nuoren seurakunnan toimintaan ja isoskoulutukseen. Tämä nähdään myös merkittäväksi haasteeksi rippikoulutyössä. Siitä huolimatta, että kokemus rippikoulusta on usein myönteinen, ei nuoren osallistuminen seurakunnan toimintaan rippikoulun jälkeen ole itsestään selvää. (Alajärven seurakunta 2015.)

5 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TARKOITUS

Tutkimuksemme on laadullinen tutkimus, jossa tutkitaan nuorten ajatuksia ja kokemuksia rippikoulusta ja siihen liittyvistä teemoista. Aiheemme valinta nousi halusta selvittää ja ymmärtää paremmin rippikoulun käyvien nuorten ajatusmaailmaa – ovathan juuri nuoret ja rippikoululaiset kirkon nuorisotyönohjaajan työn keskipisteessä. Lisäksi meitä kiinnosti itse rippikoulun tarkastelu. Nuorten antamat vastaukset antavat mainion lähtökohdan myös sen pohtimiselle, kuinka rippikoulu vastaa tarkoitustaan ja kuinka sitä ehkä voitaisiin kehittää.

Työelämän kannalta tavoitteenamme onkin pyrkiä opinnäytetyöllämme osaltamme autamaan opinnäytetyöhön osallistuvia seurakuntia kehittämään tulosten pohjalta omaa rippikoulu- ja nuorisotyötään. Rippikoulutyössä voitaisiin jatkossa kiinnittää huomiota esimerkiksi niihin asioihin, joita haastatteluvastauksista nousee esille. Halusimme siis tehdä opinnäytetyöstämme mahdollisimman työelämälähtöisen. Tulevina ammattilaisi-

na haluamme kehittää myös omaa toimintaamme niin, että vastausten ja oman analyysimme myötä ymmärtäisimme paremmin, kuinka toimintaa voisi työyhteisöissä kehittää niin, että se vastaisi nykypäivän tarpeita. Esimerkiksi kuinka nuorta voitaisiin tukea ennen rippikoulua niin, että hän tietäisi jo valmiiksi, mitä rippikoulussa tehdään ja miksi? Tutkimustamme voidaan käyttää myös valtakunnallisella tasolla.

Alajärven seurakunnan vuoden 2015 rippikoulun toimintakertomuksessa todetaan, että siitä huolimatta, että nuoren kokemus rippikoulusta on usein myönteinen, ei nuori välttämättä myöhemmin osallistu aktiivisesti seurakunnan toimintaan. (Alajärven seurakunta 2015.) Toisin sanoen on vahvaa näyttöä siitä, että rippikoulu on useille nuorille positiivinen kokemus, ja edelleen suurin osa suomalaisista nuorista käy rippikoulun (ks. esim. luku 3). Sen sijaan on eri kysymys, missä määrin rippikoulun käyminen vahvistaa nuorten uskoa ja yhteyttä Jumalaan ja seurakuntaan. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on edelleen samalla kurkistaa tämän saman kysymyksenasettelun piiriin: muuttaako rippikoulun käyminen jollain tavalla nuorten ajatuksia Jumalasta ja seurakunnasta, ja minkä suuntainen muutos on?

Päätutkimuskysymyksemme on, millaisia ajatuksia ja kokemuksia nuorilla on rippikouluun liittyen. Alakysymyksiämme ovat:

- Miksi nuoret tulevat rippikouluun?
- Mitä nuoret tietävät etukäteen rippikoulusta? Entä mitä heidän kotonaan ajatellaan rippikoulusta?
- Millaisia kokemuksia nuorilla on ennestään seurakunnan toiminnasta?
- Mitä he ajattelevat isoseksi tai kerhonojajaksi ryhtymisestä?
- Mitä nuoret ajattelevat Jumalasta, Jeesuksesta ja seurakunnan toiminnasta?
- Millaisia kokemuksia ja asioita nuorille jää erityisesti mieleen rippikoulusta?

Toisena pääkysymyksenämme on, tapahtuuko nuorten ajatuksissa muutosta leirijakson aikana, ja millainen tämä muutos on. Tätä tutkimme vain siihen liittyen, mitä nuoret ajattelevat Jumalasta, Jeesuksesta ja isoseksi tai kerhonojajaksi ryhtymisestä, ja siksi kysymme nämä kysymykset nuorilta kahteen kertaan: ensin leirin alkaessa ja uudestaan sen päättyessä.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimusmenetelmä ja aiheen raja

Tutkimuksemme edustaa laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa Hirsjärven ym. mukaan tarkoituksena on todellisen elämän kuvaaminen. Tutkimuksessa pyritään tällöin tutkimaan kysymystä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeämpää aineiston moniulotteinen ja yksityiskohtainen tarkastelu, ei niinkään teorian testaaminen. Aineiston hankinnassa suositaan usein mm. haastattelua, sillä silloin tutkittavien näkökulmat pääsevät paremmin esille. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 16, 164.) Menetelmäksemme valikoitui teema-haastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu. Tällöin haastattelu kohdennetaan tiettyihin teemoihin, joista keskustellaan, mutta haastattelijalla on mahdollisuus tarpeen mukaan esittää tarkentavia kysymyksiä tai vaihtaa järjestystä, jossa teemat käsitellään. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 35.)

Tutkimusmenetelmäksemme valikoitui kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, sillä kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus olisi ollut informaatioltaan liian suppea. Halusimme kuulla nimenomaan nuorten kokemuksia ja niitä olisi ollut hankala saada, jos olisimme tutkineet mielipiteitä lukujen valossa. Hirsjärvi ym. kertoo, lopullinen tutkimuksen aihe syntyy pitkän ideoinnin ja prosessoinnin tuloksena (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 66).

Muutimme tutkimusluvan saamisen jälkeen tutkimusmenetelmäämme määrällisestä tutkimuksesta laadulliseksi tutkimukseksi ja tiedotimme tästä osallistuvien seurakuntien kirkkoherroja. Menetelmän muutos ei tuottanut seurakunnissa ongelmia. Käytimme aikaa kysymysten (LIITE 3) valikointiin ja muotoiluun, jotta saamme sitä tietoa jota haluamme tutkia. Olisimme halunneet käsitellä myös nuorten käsityksiä uskonopin kappaleista ja rippikoulussa opiskeltavista ulkoläksyistä. Välttääksemme hajanaista aiheen käsittelyä, päätimme keskittyä enemmän kokemuspohjaisiin tilanteisiin. Mikäli tutkimukseen yritetään saada liian montaa erilaista näkökulmaa, kokonaisuus voi olla epäselvä. Tutkimuksen aihetta onkin siis välttämätöntä rajata (Kiviniemi 2001, 71).

Laadimme haastattelukysymykset (LIITE 3) talvella 2016. Kysymyksissämme keskityimme tutkimuskysymyksemme mukaisesti itse rippikouluun ja kysyimme esimerkiksi nuorten syitä tulla rippikouluun, heidän vanhempiansa ajatuksia rippikoulusta ja mieleen painuneita rippikoulukokemuksia. Nuorten taustaa selvitimme kahdella kysymyksellä, joissa kysyttiin nuorten aiempia kokemuksia seurakunnan toiminnasta. Sen lisäksi halusimme selvittää nuorten ajatuksia rippikouluun keskeisesti kuuluvista hengellisistä teemoista. Aihetta rajataksemme emme menneet teologisiin yksityiskohtiin, vaan kysyimme nuorten ajatuksia Jumalasta ja Jeesuksesta. Kaksi kysymystä liittyi nuorten suhtautumiseen seurakuntaa ja sen toimintaa kohtaan. Niissä kysyimme, mitä nuoret ajattelevat seurakunnasta rippikoulun jälkeen sekä mitä he ajattelevat isoseksi tai kerhonohjaajaksi ryhtymisestä.

6.2 Aineiston kerääminen

Haastateltavat nuoret valikoituivat rippikoululaisten joukosta sattumanvaraisesti. Päädyimme haastatteluissa kysymään yhteensä kymmenen kysymystä (LIITE 3). Kysymykset on muotoiltu avoimiksi kysymyksiksi, sillä tahdoimme, että nuori itse miettisi vastaustaan eikä tyytyisi vastaamaan lyhyesti ”kyllä” tai ”ei”. Tiedostimme jo valmiiksi, että nuorten voi olla vaikeaa vastata avoimiin kysymyksiin, mutta otimme riskin ja saimme aineistoa kerättyä sopivasti ottaen huomioon tutkimuksen opinnäytetyöluonte.

Teemahaastattelua käytettäessä on haastattelijan varauduttava puheliaisiin ja myös niukkasanaisiin haastateltaviin. Tämän vuoksi haastatteluja kannattaisi testata etukäteen, ennen varsinaisiin haastatteluihin ryhtyessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 211.) Testasimmekin etukäteen kaikkia kymmentä kysymystä Imatran seurakunnan järjestämässä nuortenillassa, jossa kysymykset esitettiin aiemman vuoden rippikoululaisille. Tarkoituksena oli varmistaa, että kysymykset ovat nuorten mielestä selkeitä ja yksinkertaisesti muotoiltuja. Saadun palautteen perusteella muutimme hieman joidenkin kysymysten muotoiluja.

Vanhempia ja rippikoululaisia tiedotettiin opinnäytetyöstä (LIITE1) ja tutkimuslupa (LIITE 2) anottiin seurakunnilta. Aineisto on kerätty yksilöhaastattelulla. Haastattelim-

me nuoria rippikoululeirin aloitusvaiheessa ja samoja nuoria uudelleen leirin päättyessä. Haastateltavat on valittu sattumanvaraisesti, mutta olemme kuitenkin huomioineet tasa-puolisen sukupuolijakauman: Alajärveltä valittiin kolme tyttöä ja kaksi poikaa, Imatralla puolestaan kaksi tyttöä ja kolme poikaa. Haastateltavien joukossa oli siis yhteensä viisi poikaa ja viisi tyttöä. Haastateltavat valittiin sattumanvaraisesti kaikkien niiden joukosta, jotka olivat ilmoittaneet lupalapussa (LIITE 1) halukkuudestaan osallistua opinnäytetyöhömmen ja saaneet tähän luvan vanhemmiltaan. Koska opinnäytetyö käsittelee nimenomaan rippikoululaisten ajatuksia, oli itsestään selvää kerätä vastaukset suoraan rippikoulua käyviltä nuorilta itseltään.

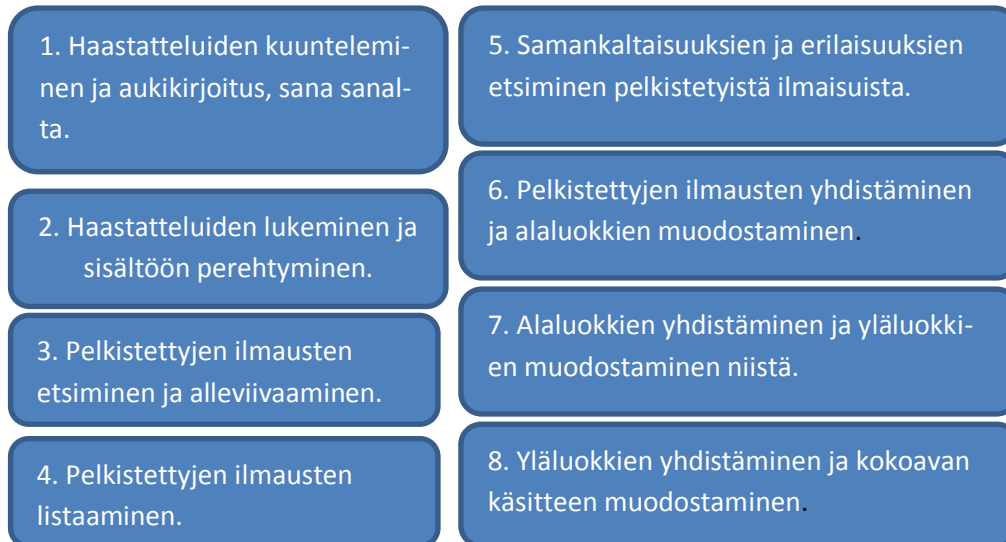
Tutkimuksen laatu paranee, kun tehdään etukäteen hyvä haastattelurunko. Merkitystä on myös haastattelijoiden koulutuksella, teknisen välineistön kunnolla, haastattelupäiväkirjan pidolla ja aineiston nopealla litteroinnilla. (Hirsjärvi & Hurme 2008.) Laadimme haastattelurungon etukäteen. Haastattelupäiväkirjan pito sen sijaan ei ollut meille ajan-kohtaista siitä syystä, että haastattelut saatiin tehdyksi aina saman päivän aikana. Tekniikan kanssa ei ollut ongelmia, ja litteroimme aineiston kohtuullisen ajan kuluessa haastatteluista.

Alajärven seurakunnassa haastattelut tehtiin rippileirin ensimmäisen päivän aamuna ja viimeisen kokonaisen leiripäivän iltana. Nuoret haastateltiin yksitellen syrjemässä rauhallisessa huoneessa, ja haastattelut tallennettiin kännykän ääninauhurilla. Imatralla ensimmäiset haastattelut on tehty viikonloppuleirille saavuttaessa ja toiset haastattelut viikon mittaisen leirijakson viimeisen päivän aamuna juuri ennen kotiinlähtöä. Ensimmäiset haastattelut tehtiin Imatralla keväällä 2016. Samoihin aikoihin aloimme koota ja kirjoittaa ylös opinnäytetyössä käytettyä teoriaa. Saimme kerättyä kaiken aineiston heinäkuun loppuun mennessä. Litteroimme sen kesän kuluessa sanatarkasti, ja aloimme analysoida aineistoa syksyllä 2016.

6.3 Aineiston analyysi

Käytimme tutkimuksemme analyysitapana sisällönanalyysiä. Tuomen ja Sarajärven mukaan sisällönanalyysiin käy melkein mikä tahansa dokumentti, kuten haastattelu. Sisällönanalyysillä saadaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetysti. (Tuomi & Sara-

järvi 2006, 105.) Sovelsimme tutkimuksessamme aineistolähtöisen sisällönanalyysiä. Apuna analysointiprosessissa käytimme Tuomen ja Sarajärven esittämää kaaviota. Sovelsimme kaaviota omaan käyttöömme sopivaksi. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 111.)



KUVIO 1. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi . (Tuomi & Sarajärvi 2006, 111.)

Tuomen ja Sarajärven mukaan aineistolähtöinen sisällönanalyysi alkaa haastatteluiden kuuntelemisesta ja aukikirjoituksesta. Äänitimme haastattelut matkapuhelimen ääninauhurilla ja tallensimme ne pilvipalvelu Google Driveen. Puhelimesta poistimme äänitteet, sillä näin suojaamme vastaajien yksityisyyttä. Google Drivessa äänitteet ovat salasanasuojauksen takana.

Kirjoitimme haastatteluvastaukset ylös täsmälleen niin kuin ne äänitteellä kuuluvat. Emme lisänneet tai poistaneet niistä mitään. Seuraavaksi silmäilimme haastatteluvastauksia. Yritimme muodostaa kokonaiskäsitystä vastausten määrästä, pituudesta ja selvittää, mikä olisi helpoin tapa lähteä etenemään. Sovelsimme Tuomen ja Sarajärven taulukkoa (KUVIO 1) niin, että tulostimme haastatteluvastaukset yksitellen allekkain erillisille kartongeille, jokainen oman kysymyksensä alle. Alleviivasimme tärkeimmät huomiot ja värikoodasimme jokaisen vastaajan omaksi värikseen. Kokonaisuutta oli näin helppo tarkastella. Jokaisen kysymyksen kohdalla jaoimme ensin vastaukset kolmeen kategoriaan: ”Positiivinen kokemus”, ”negatiivinen kokemus” ja ”ei osaa sanoa tai ei tiedä”. Tällä pyrimme selkeyttämään omaa tekstiämme ja löytämään vastausten joukosta tärkeät ja oleelliset asiat.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

7.1 Rippikouluun osallistumisen syyt

Ensimmäisellä kysymyksellä selvitimme nuorten syitä osallistua rippikouluun. Vastauksista selvisi, että syitä on monia ja suuri osa haastateltavista tiesi myös etukäteen, millaisia oikeuksia rippikoulu antaa myöhemmin.

Kahdeksan kymmenestä nuoresta kertoi tullessa rippikouluun saadakseen oikeuden kirkolliseen vihkimiseen.

No sehän on justiin niinku tai tulevaisuutta miettien, että saa sitten mennä kirkossa naimisiin ja näin päin pois.

Kuusi näistä kahdeksasta oli tullut rippikouluun päästäkseen tulevaisuudessa toimimaan kummin tehtävissä.

Koska mie haluan päästä naimisii ja saada tai niinku päästä kummiks.

Kolme vastaajaa kertoi syykseen sen, että sukulaiset ja sisarukset olivat myös käyneet rippikoulun tai että he muuten toivoivat nuoren käyvän rippikoulun.

Osittai siks et mei mummi haluu et mie käyn sen.

Kaksi vastaajaa mainitsi hengelliset motiivit rippikoulun käymisen syynä.

Halusin tietää Jeesuksesta.

Lahjarahat motiivina mainitsi vain yksi haastateltu.

Ja on varmaan mulla pieni rahankiiluki silmissä mutta ei ny, nii.

Nuoret tulivat rippikouluun siis pääosin siitä syystä, että pääsisivät myöhemmin toimimaan kummin tehtävissä ja jotta voisivat mennä naimisiin kirkossa. Merkitystä oli myös kotiväen mielipiteillä. Vähemmän tärkeitä olivat hengelliset ja rahaan liittyvät motiivit.

7.2 Ennakkotiedot ja kotiväen ajatukset rippikoulusta

Rippikoulu on monelle varmasti mieleen jäävä kokemus ja monesti kuulee, kuinka ihmiset jälkepäin muistelevat omia rippikoulukokemuksiaan. Hypoteesimme oli, että tietoa ja kokemuksia siirretään ikätovereille ja seuraavalle sukupolvelle. Tahdoimme tietää, mitä nuoret tietävät rippikoulusta etukäteen.

Osa tiesi, että leirillä järjestetään opetusta ja jumalanpalveluksia. Ryhmässä tekeminen ja leikkiminen nousi myös esille useammalla vastaajalla.

No ainaki et, tääl on just kaikkii näit jumalanpalveluksii. Sit tehää kaikkee niiku tällee ryhmässä. Niiku et yhes tehää kaikkee just tällee ja sit illal on kaikkee esiintymist tai ilta tälläst eri juttuu. Ainaki tääl saa paljo syyä.

Kaksi nuorta kertoi sisarustensa kertoneen omia kokemuksiaan ja toinen heistä kertoi siskonsa jopa pelotelleen häntä ennen rippikoulua.

Mie tiän et tääl pitää opetella asioita ulkoa ja sit mie tiän et tääl on myös noita kivoja..näitä..iltatapahtumia tai noita. Sitte..no mie tiän pääasiasen mitä miu sisko on kertonu miulle, tosin suurimmaks osaks se on vähä pelotellu minuu et tääl on hirmu tiukkaa ja ankaraa mut ei tääl miun mielest oo. Ja sitte tiän et tää on kiva tämmöne leiri.

Neljä vastaajaa ei osannut kertoa rippikoulusta mitään tai kokivat tietävänsä siitä hyvin vähän.

No emmä siitä hirveästi tiä, mutta nii, jotain.

Enpä paljoo mitää.

Nuoret tietävät rippikoulusta ennen leirijaksoa siis melko vähän. Ainoastaan muutama nuori osasi nimetä yksittäisiä asioita rippikouluun liittyen. Alle puolet tiesi kertoa, että rippikoulussa opiskellaan kristinuskoon liittyviä asioita.

Kysyimme nuorilta myös, mitä heidän kotonaan ajateltiin rippikoulusta. Vastaukset olivat pääasiassa myönteisiä ja nuoret kokivat suurimmaksi osaksi, että kotona suhtaudutaan rippikouluun ihan positiivisin ajatuksin. Ainoastaan yksi nuori ei osannut vastata kysymykseen.

Se on ihan hyvä juttu niitten mielestä käyä. Että molemmat vanhemmat on käyny kans.

Kannattaa mennä. Iha hauska juttu.

No näihin on vähän hankala vastata. No hyvä se on käyä koska meillä on kristitty perhe ja kaikki sen on käyny ja se on niinku sellanen kiva juttu mikä sitten tulee kaikille nuorille.

Se on ihan hyvä juttu niitten mielestä käyä. Että molemmat vanhemmat on käyny kans.

Yhden vastaajan kotona rippikoulu nähtiin eräänlaisena askeleena, joka kuuluu nuoren elämään.

Ne on ihan niinku kans tukenu ja ihan samaa niiku mieltä. Että se on kans niinku ihan sellanen perusaskel, että mennään rippikouluun eikä siinä oo mitään sen ihmeellisempää.

Yksi nuori toi esille isovanhempansa toivovan hänen läpäisevän rippikoulun.

No miu mummi suhtautuu tähä tosi tiukasti! Eli tää on päästävä läpi. ja muuten se sit ajattelee et tää on ihan hyvä käydä. ja et niinku miun vanhemmat haluis et mie kävisin ja pääsisin tän läpi, koska niitten mielest tää

on hyvä paikka. Iskää vähän tökki tää rippikoulun käynti mut sen mielest on hyvä käyä tää. Ja ne ajattelee et tää on hyvä paikka oppia ja kasvaa.

Esille nousi, kuinka vanhemmat ja isovanhemmat ovat itse käyneet rippikoulun ja sen myötä odottavat myös lastensa ja lastenlastensa käyvän sen. Monet vanhemmat pitävät nuorten mielestä rippikoulua eräänlaisena siirtymänä kohti aikuisuutta. Vastauksista ei selviä, kuinka paljon kotona on rippikoulusta puhuttu.

7.3 Kokemukset seurakunnan toiminnasta

Kysyimme, mihin toimintaan nuoret ovat osallistuneet ennen rippikoulua ja mitä siitä toiminnasta on jäänyt heille mieleen. Tahdoimme selvittää heidän ajatuksiaan seurakunnan toiminnasta ja tietää kuinka paljon he ovat ylipäätään osallistuneet seurakunnan toimintaan eri muodoissaan. Seurakunnan päiväkerhotoiminnassa toimintaan osallistutaan lapsena, jolloin kerhotoiminnasta ei välttämättä muisteta asioita tarkasti.

Kaksi vastaajaa muisti ja kertoi olleensa seurakunnan päiväkerhossa ennen koulun alkua.

Mä oon ollu joskus siis ihan pienenä ennen koulua niin se oli se mikä päiväkerho? Se mikä seurakunnan kerho ni siinä oon ollu.

Viisi kymmenestä vastaajasta muisteli olleensa pienempänä seurakunnan järjestämillä leireillä. Näiden leireillä olleiden nuorten vastaukset olivat poikkeuksetta positiivisia ja he pitivät toimintaa hyvänä.

No iha sellast, just sellast aika uskonnollist et ku on kaikki ruokarukoukset ja tälläset. Mut niiku et iha sellast asiallist toimintaa.

On se iha hauskaa ku tääl on nii paljo kaikkii aktiviteetteja.

Ne oli kivoja! Niis järjestettii kivoi noit aktiviteetteja ja mie pidin niistä.

Mä en ny enää muista ku siitä on nii kauan. Mut siis ihan positiivista. Kyllä mä uskon että oon tykänny.

Iha hyvii ajatuksii.

Kaksi vastaajaa muisti olleensa varhaisnuorille suunnatuissa kerhoissa ja illoissa.

Seurakunta järjesti joskus semmost kokki- ja puuhakerhoo ni mie kävin siellä.

Kaksi vastaajaa mainitsi käyneensä ennen rippikoulua kirkossa. Oletamme tämän tar koittavan rippikoulun aikana käytäviä kirkkokäyntejä.

Oon mie käyny kirkossa.

7.4. Halukkuus ryhtyä isoseksi tai kerhonohjaajaksi

Tämä kysymys kysyttiin nuorilta molemmilla haastattelukerroilla. Vastaukset olivat jälleen vaihtelevia ja vastauksista huomaa, että moni on ajatellut isoseksi ryhtymistä jo ennen rippikoulua. Osa vastaajista vastasi kysymykseen hyvin lyhyesti eikä selkeästi ollut vielä muodostanut omaa mielipidettään. Pieniä muutoksia ajattelussa oli havaittavissa.

Neljä kymmenestä oli jo ennen leirijaksoa sitä mieltä, että aikoo isoseksi.

Joo-o. Miust on kiva toimii niinku avustajana ja auttaa. Kyl mie voisin iha hyvi kuvitella itteni kerhonohjaajana tai isosena rippikoulun jälkee.

Kyllä mä oon ihan niinku siinä ajatuksessa lähteny et mä haluun käydä sitten isoskoulutuksen ja tulla tänne isoseks.

No joo, periaattees.

Kuusi vastaajaa oli ennen leiriä siinä ajatuksessa, ettei joko tiedä tai ainakaan osaa kuvitella itseään isoseksiksi tai kerhonohjaajaksi.

Ehkä. En oikee usko.

No en tiää vielä että. Pitää nyt vähän kattoa.

No kyllä ehkä. Ehkä nyt sinänsä niinku uskonasiat ei ny oo nii kauheen mun juttu. Mutta ei se mitään pakkopullakaan oo että.

Niistä vastaajista, jotka ennen leiriä olivat kertoneet voivansa kuvitella itsensä isoseksiksi tai kerhonohjaajaksi, oli leirin jälkeen kolme edelleen samaa mieltä.

No joo, kyl mie nyt voisin!

Joo. Todellakin!

Kyllä määhän voisin kuvitella. Määhän aattelin että määhän haen sitten isoskoulutukseen, kun sinne pääsee.

Yksi vastaaja oli alkanut pohtimaan, jaksaisiko sittenkään käydä isoskoulutusta.

Ehkä se on vielä vähän harkinnan alla et lähenks mie isoskoulutukseen. Ku sinänsä mie haluaisin mut sit mie mietin et jaksanks mie sitä. Ni sit se on vähän vielä harkinnan alla. Mut ehkä.

Heistä jotka olivat ennen leiriä sitä mieltä, etteivät voi kuvitella itseään isoseksiksi tai kerhonohjaajaksi, osa oli leirin jälkeen edelleen selkeästi samalla kannalla. Kolme vastaajaa oli alkanut hiukan epäroidä asiaa, ja he osasivat jo nimetä syitä minkä vuoksi lähtisivät isoseksiksi jos lähtisivät.

Voisin mie ehkä. Saatan jopa pyrkiä isoseksiksi mut en kyl usko. Ko on täällä iha kivaa ollu mut ei ehkä iha viikkoo jaksais taas siel olla.

No oishan se sinänsä nii ihan silleen mukavaa tai niiku justii näkis uusia ihmisiä ja näin mutta..En sit tiä lämmittääkö asia nyt niin kauheasti sitten että.

No kyllä tuo ihan niinku semmosta mukavaa hommaa olis mut en nyt oo vieläkään tavallaan varma että..Vois se ollakin ihan. En tiä oikein.

7.5 Nuorten ajatuksia Jumalasta, Jeesuksesta ja seurakunnasta

Kysymys esitettiin molemmilla haastattelukerroilla. Kysymyksen muotoilu oli avainasemassa, sillä emme kysyneet, uskooko nuori Jumalaan vai ei. Halusimme tietää pikemminkin, millaisia ajatuksia nuorille nousee ensimmäisenä mieleen ja mitä he uskaltavat kertoa. On myös tärkeää huomioida, että käsitteenä ”jumala” voi tarkoittaa mitä tahansa jumalaa. Emme eritelleet kysymyksessä, tarkoitamme kristinuskon Jumalaa. Vastausten perusteella voimme olettaa, että haastattelemamme nuoret ajattelivat automaattisesti kristinuskon Jumalaa. Kaksi vastaajaa ilmoitti suoraan uskovansa Jumalaan. Toinen heistä kertoi myös Jumalan tulleen tärkeämmäksi rippikoulun aikana.

No mä uskon Jumalaan, ja emmä tiä mitä muuta siitä voi sanoa.

No kyl mä siihen uskon ja näin.

Kaksi nuorta kertoi ennen rippikoulua suoraan, ettei usko Jumalaan.

Mää en ehkä tällä hetkellä ainakaan usko mihinkään. Mulla on jotenkin tosi realistinen elämäkatsomus tällä hetkellä.

No mie en ite sinällään usko siihe mut emmie myöskää kiellä sen olemassaoloo. Mie uskon lähinnä asioihi jotka mie ite nään.Mutta... kai se jollai tavalla on olemassa... kaikkien elämässä.

Nuorta saattaa mietityttää vastausten perusteella, kuinka uskoa johonkin, jota ei voi nähdä, mutta josta monet puhuvat todellisena. Tästä kertoo yhden nuoren kommentti:

Saattaa olla todelline tai ei.

Rippikoululeirillä saa miettiä omaa suhdettaan hengellisiin asioihin. Leirijakson jälkeen tämän nuoren vastaus oli muuttunut erilaiseksi:

Kyl mie nyt uskon et se on olemassa ku mie oon tääl ollu.

Rippikoulun leirijakso oli siis myös nuoren omien sanojen mukaan vaikuttanut hänen ajatteluunsa. Syystä tai toisesta hän oli nyt alkanut ajatella Jumalasta uudella tavalla. Puolet vastaajista kokikin ajattelunsa jotenkin muuttuneen tai päässeensä lähemmäs Jumalaa rippikoulun aikana.

No tietenkkin siis, ohan nii päässy vähän lähemmäs sinänsä niinku Jumalaa. Tietää justii mitä siitä sanotaa ja että onha se niiku, nii, totta ja näi mutta. Se nyt on vähä sem... On niiku ainaki kiinnostunu, kiinnostusta tullu lisää niiku Jumalaan.

No kyl se niinku jotenki tullu silleen tärkeemmäks ja nii.

Kuitenkin ne nuoret, jotka olivat ennen rippikoulua ilmoittaneet, etteivät usko Jumalaan, eivät olleet rippikoulun aikana juurikaan muuttaneet ajatuksiaan.

En edelleenkään usko.

No mie aattelen et se voi olla olemassa MUTTA mie en ite siihe sillee usko ku mie uskon enemmä siihe mitä mie nään tai mitkä on tutkitusti todistettuja. Mut voiha se olla olemassa enhä mie sitäkää kiistä.

Vastauksista nousi myös ajatus siitä, että olisi helpompi uskoa Jumalan olemassaoloon, mikäli tämän voisi nähdä itse tai jos saisi nähdä enemmän todisteita Jumalan olemassaolosta.

*No mie en ite sinällää usko siihe mut emmie myöskää kiellä sen olemassa-
oloo. Mie uskon lähinnä asioihi jotka mie ite nään. Mutta..kai se jollai ta-
valla on läsnä kaikkien elämässä.*

*No kyllä määh nyt niinku ajattelen että siellä jotakin perää noissa jutuissa
kyllä varmaan on ihan että... Mutta määh oon vähän sillä kannalla että
niinku varmaan ite pitää ny vähän nähä ni määh vielä enemmän mutta...
Kyllä määh niinku uskon vähän jotakin tämmöstä perää on että.*

Yhdelle nuorista tutkitun tiedon puuttuminen Jumalasta oli erityisesti ongelmallista:

*No emmie tiäh ku emmie oikee tiäh et uskonks mie siihe vai en. Tai siis ku
ei siit oo kuvaa sillee raamatussa. Ku Jeesuksest on sillee niiku todellist
tietoo, mut Jumalast ei. Kai se jonkinlaina on.*

Myös Jeesuksen ja Jumalan erottaminen toisistaan oli ainakin yhdelle nuorelle hankalaa ennen rippikoulua.

Se on joskus ollu olemassa. Se on luonu maailman. Vai onks se Jeesus?

Kysyimme Jeesuksesta jatkona edelliselle kysymykselle. Halusimme tietää erottavatko nuoret Jumalan Jeesuksesta vai mieltävätkö he nämä yhdeksi ja samaksi asiaksi. Haastatteluvastausten perusteella toteamme, että ainakaan he eivät osaa kuvailla näitä eroja. Monet vastaajat kertoivat ajattelevansa Jeesuksesta samalla tavoin kuin Jumalasta. Osa ei osannut kertoa mitä ajattelee Jeesuksesta.

No samat asiat ku Jumalasta.

En paljoo mitää.

Yksi vastaaja vastasi ensimmäisellä haastattelukerralla uskovansa Jeesuksen historiallisuuteen, mutta olevansa eri mieltä Jeesuksen ihmeteoista.

No mie ajattelen et se on ollu olemassa. Mut mie en iha usko et se on välttämättä tehny niit kaikkii ihmetekoja ja sillee.

Rippikoulun leirijakson jälkeen sama vastaaja vastasi edelleen samalla tavalla. Hän lisäsi kuitenkin ajatuksen siitä, että hänen mielestään Jeesus oli viisas ihminen.

No mie uskon et se on ollu olemassa. Mut mie en usko et se on tehny niit kaikkii ihmetekoja mitä on niis raamatuissa ja kaikis muis kirjoissa. Mut mie en myöskään kiellä etteikö se ois niitä tehny. Sen mie uskon et se on ollu olemassa ja ajattelen et se on tehny jotai. Ja myös et se on ollu viisas ihminen.

Samaan asiaan viittasi myös toinen vastaaja.

Se on hyvä ihminen ollu.

Nuorten käsitys Jeesuksesta avartuikin selvästi rippikoulun myötä, ja monet nuorista ilmaisivat rippikoulun lopussa arvostusta Jeesuksen tekoja tai persoonaa kohtaan:

No vähän samaa asiaa että. Ollaan justiin elokuvaa katottu ja näi että. Ohan se aika kyllä mahtava äijä että.

Yksi nuori kuvaili Jeesusta seuraavasti:

No eikö se tuu siinä samassa, että se tulee siinä ku mä uskon Jumalaan ja Jeesukseen ja oon kuitenkin kristitty?

Vastauksista voimme havaita, että nuoret ajattelivat Jeesuksen olleen todellinen henkilö ja, että he ajattelivat Jeesuksen eläneen maan päällä kauan aikaa sitten. Ihmeteot ja niiden todenperäisyys koettiin toisinaan vaikeaksi uskoa tai ymmärtää. Jeesuksen opit ja teot nostettiin esille kahdessa vastauksessa.

Paitsi Jumalasta ja Jeesuksesta, kysyimme leirijakson päätteeksi nuorilta ajatuksia myös seurakunnan toiminnasta. Tätä kysymystä kysyimme vain kerran leirin lopussa. Kah-

deksan kymmenestä vastaajasta kertoi seurakunnan toiminnan olevan mielestään hyvää. Yksi vastaajista kertoi hyväksi puoleksi sen, että kuka vain voi osallistua.

No iha hyvää toimintaa et tehää kaikkee. Just nuortenilto ja tälläst aktiivist toimintaa. Sit pääsee kuka vaa sinne...ja tällee.

Vastausten perusteella nuoret eivät aina erottele rippikoulua ja muuta seurakunnan järjestämää toimintaa erillisiksi kokonaisuuksikseen, vaan saattavat ajatella, että rippikoulu on yhtä kuin seurakunnan toiminta.

On se iha hyvä et tämmösii järjestetää.

Yksi nuori korosti seurakunnan toiminnan olevan järkevää toimintaa ja mainitsi vielä erikseen, kuinka seurakunnan toiminta auttaa ihmisiä.

Seurakunnan toiminnasta? No miusta se on ihan järkevää toimintaa. Se auttaa monia. Siihe voi liittyä millo ite haluaa ja öö..se on miust iha hyvä.

Yksi vastaaja puolestaan ilmaisi selvästi aikovansa itse osallistua jatkossa enemmän seurakunnan toimintaan.

Varmaan tuun käymään just enemmän ja Pikkupappilas ja silleen.

Kaksi kymmenestä vastaajasta ei osannut kertoa, mitä ajattelee seurakunnan toiminnasta. Osa myös ilmaisi selvästi, ettei itse ollut kiinnostunut osallistumaan seurakunnan toimintaan rippikoulun jälkeen.

Jaa no... Jaa, enpä tiää tota hm. Mitä tähän nyt vastais että. Nii. Ei oikeen osaa sanoa mitään. (Sampsan kommentti: Kiinnostaako sua seurakunnan toiminta?) No ei nyt sinänsä oikeen kauheesti, että en tiää.

Onhan se siis, onhan se ihan hyvä. Ja niinni sinne on ihmisiä, jotka sinne menee, mutta mä en oo ehkä se, joka niinku jaksaa siellä kulkea.

Voi olla, että monille nuorille ei vielä rippikouluvaiheessa ole auennut seurakunnan toiminnan monipuolisuus. Rippikoulussa koetut asiat antavat tavallaan kasvot seurakunnan muulle toiminnalle. Seurakunnan toiminnasta jää kuitenkin saamiemme vastausten perusteella nuorille yleensä positiivinen kuva.

Yhtenä onnistuneen rippikoulun mittarina on pidetty sitä, kuinka moni leiriltä jää mukaan rippikoulun jälkeiseen nuortentoimintaan (Niemelä 2009). Tämä ei tietenkään ole ehdoton määritelmä, vaan se on suuntaa antavaa tietoa. Olisimme saaneet hyvää vertailupohjaa, mikäli olisimme kysyneet tämän kysymyksen myös rippikoulun alkuvaiheessa.

7.6 Mieleen painuneet oppimis- ja muut kokemukset

Kysyimme nuorilta mieleen jääneitä oppimiskokemuksia leirijakson päätteeksi. Kysymykseen sai vastata täysin omin sanoin. Tarkoituksena oli samalla nähdä, liittyykö mahdollisiin ajatusten muutoksiin myös oppimiskokemuksia ja mitkä oppimistilanteet olivat jääneet heidän mieleensä. Vastaukset olivat erittäin vaihtelevia.

Yksi vastaaja kertoi toiminnallisen kastetilaisuuden jääneen hänen mieleensä.

Meiän kastetilaisuus! Myö kastettiin meiän opettajan Heidin pupu. Sille tuli upee nimi! Se oli tyttöpupu mut se sai pojan nimen. Sen nimeks tuli Jänini Valdemar Abraham Hietalahti. Se oli hauska tilaisuus! Yks meiän riparipoika toimi pappina.

Imatralaisten nuorten vastauksissa Pyhä Henki nousi yksittäisenä asiana esiin oppimiskokemuksista kysyttäessä. Erityisesti Pyhän Hengen auttava ja suojeleva rooli jäi nuorille mieleen. Alajärveläisten nuorten vastauksissa vastaavaa ei ilmennyt.

“No Pyhäst Hengestä ollaa opittu aika paljo. Sit on jääny mielee et Jumala lähetti sen maahan auttamaan ihmisiä.”

“Pyhä Henki. Se suojelee meitä.”

Ulkoläksyjen opettelu on rippikoulun yhtenä keskiönä ja se on jäänyt nuorille mieleen. Ne tuotiin esille kahdessa vastauksessa.

*No opeteltii niit ulkoläksyjä ja sit suoritettii niitä. Ja sitte oli meil niit op-
pituntei mis piti kirjoittaa kaikkee Johannes Kastajasta ja kaikesta. Rak-
kaudesta ja kaikesta.*

*No no..ainakin justiin tota..vähän näitä jotakin käskyjä nyt jääny vähän
mieleen tai niitä rukouksiaki on oppinu ja..Nii no sellasta. En mä oikeen
osaa sanoa..kaikenlaista.*

Yksi nuori kuvaili rippikoulun parhaiten mieleen jäänyttä oppimiskokemusta näin:

*Noo mä oon oppinu ehkä vähän syvemmin niinku tietämään sitä Raama-
tun sanomaa ja siitä on niinku kerrottu vähän enemmän ku mitä sitten on
kuullu pienempänä ja aikasemmin että niinku se on vähä syventyny se mitä
on kuullu.*

Yksi vastaaja kertoi opetuksen olleen toisinaan puuduttavaa.

*No emmä ny tiä. Kaikki on vähä menny niinku jotenki tosi puu- puu- puu-
duttanu se puhe ja jotenki niinku menny vähä ohi mutta. Ei ny mitää hir-
veästi oo mitää uutta kuitenkaan välttämättä. Ehkä vähän eri sanoin ja
nii... vähän eri muotoiluilla mitä ehkä joskus ennen.*

Varsinaisten oppimiskokemusten lisäksi kysyimme muuten leiriltä mieleen jääneitä ko-
kemuksia. Kaksi vastaajaa kertoi ihmisten jääneen leiriltä parhaiten mieleen.

*No ehkä nämä kaikki ihmiset täällä justii jäi aika paljon mieleen ja nämä
kokemukset muutenki täällä että... ihan hienoa oli kyllä.*

Yhdessä tehdyt asiat olivat jääneet suurimmalle osalle mieleen ja nuoret mainitsivat
niitä myös nimeltä.

No ainakin tuo mejän rinkipingis, et me mennään tuossa ympyrää, se on kyllä tosi hauskaa. Jos ei mitään muuta, ni se sitten!

Leirien välinen leikkimielinen kilpaileminen oli jäänyt yhdelle vastaajalle mieleen.

Hmmm..Rippikoulussa..se lipunkaappaus. Ja vitosleiri todistettiin parhaaks! Heheh. Vieläkö häviö kirpas? Mut se oli kyl ehdottomasti paras! (Tomin kommentti: Tahdotko kertoa mikä siitä teki parasta?) Se et myö voitettii! No ei..se oli hauskaa. Ja se oli vähä erilaisempaa ku tavalline lipunryöstö ni se oli hauskaa.

Iltaohjelman mainitsi yksi vastaaja.

Kaikki ne iltaohjelmat. (Tomin kommentti: Mikä niissä jäi mieleen?) No ne kaikki. (Tomin kommentti: Minkä takia?) Noku ne on ollu niinku parhaimpii juttui täällä.

Kaksi vastaajaa ei osannut määritellä yksittäistä asiaa joka olisi jäänyt mieleen. Kokonaisuus oli kuitenkin ollut mieluinen

Mmm... No en tiää, kaikki on ollu tosi kivoja silleen. Emmää kyl tiää silleen yhtä."

No emmä tiää, mulla ei oo silleen jääny mitään yksittäistä kokemusta mieleen, että koko leiri on jääny semmosena kivana juttuna mieleen että ei sellasta mitään yksittäistä hirveen isoa asiaa oo jääny.

Viimeinen ilta, jossa jokainen sai vuorollaan kertoa omia ajatuksiaan ja terveisiään muulle rippikouluryhmälle, oli jäänyt yhdelle nuorelle mieleen tunteisiin vetoavana kokemuksena.

No varmaa tuo viimene ilta ehkä jäi aika hyvi mielee. Ku siin oli kaikki nii tunteellisii.

Kaiken kaikkiaan yhteiset tilanteet olivat vastausten perusteella suurin yksittäinen vaikuttava tekijä positiivisen rippikoulukokemuksen taustalla. Niemelän mukaan rippikoulun ilmapiiri on keskeisessä asemassa rippikoulun onnistumisen kannalta. Ilmapiirillä on hänen tutkimuksensa mukaan suurin yksittäinen vaikutus kokemukseen joka nuorelle jää rippikoulusta. (Niemelä 2009, 91). Meidänkin lähtöoletuksemme oli, että nuorelle jää parhaiten leiristä mieleen yhteiset tilanteet ja sitä kautta luotu ilmapiiri. Vastauksista selvisi, että olimme oikeassa, vaikkakaan kukaan vastaajista ei erikseen määritellyt parhaimmaksi juuri ”yhteishenkeä”. On mahdollista, että olisimme saaneet toisenlaisia vastauksia, mikäli olisimme kysyneet ”Mikä riparilla oli parasta?”

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Nuorten ajatukset ja kokemukset

Tutkimuksessa nousi esille monenlaisia syitä osallistua rippikouluun. Mainittuja syitä olivat mm. Jeesuksesta kuuleminen, isovanhempien tahto, oikeus toimia kummina, rippikoulun hauskuus, lahjarahat ja koettu pakko. Esiin nousi samoja syitä kuin Niemelän (2002) tutkimuksessa. Kaverien vaikutus ei kuitenkaan noussut haastatteluissamme yhtä selkeästi esiin kuin Niemelän tutkimuksessa. Suurin osa haastateltavista tiesi hyvin etukäteen, millaisia oikeuksia rippikoulu antaa myöhemmin. Jopa kahdeksan kymmenestä nuoresta kertoi tullessa rippikouluun saadakseen oikeuden kirkolliseen vihkimiseen. Ilmeisesti nuoret kokevat tämän erityisesti merkityksellisenä asiana tulevaisuuden kannalta. Hieman harvempi, yhteensä kuusi nuorta, oli tullut rippikouluun päästäkseen tulevaisuudessa toimimaan kummin tehtävissä. Kolmea vastaajaa motivoi se, että myös sukulaiset ja sisarukset olivat käyneet rippikoulun.

Nuoret tiesivät rippikoulusta etukäteen, että leireillä järjestetään opetusta ja jumalanpalveluksia. Samoin useampi nuori nosti esille ryhmässä tekemisen ja leikkimisen. Joillakin nuorilla sisarukset toimivat tiedonlähteenä. Neljä vastaajista ei osannut kertoa rippikoulusta mitään tai he kokivat tietävänsä siitä hyvin vähän. Vain muutama nuori osasi tai halusi nimetä yksittäisiä asioita rippikoulusta. Alle puolet tiesi kertoa, että rippikou-

lussa opiskellaan kristinuskoon liittyviä asioita. Tämä saattaa kertoa siitä, että osa nuorista kokee kristinuskon liittymisen rippikouluun niin itsestäänselvänä, etteivät he nähneet tarpeelliseksi mainita asiaa. Vaihtoehtoisesti osa nuorista voi kokea kristinuskon liittymisen rippikouluun niin vähäpätöisenä asiana, etteivät he tästä syystä kokeneet tarvetta mainita asiaa, vaan toivat mieluummin esiin omia kuultuja kokemuksiaan.

Puolet nuorista kertoivat olleensa ennen rippikoulua mukana seurakunnan leireillä. Nuoret toivat myös esiin, että pitivät leireistä kovasti. Kaksi nuorta muisti myös olleensa seurakunnan päiväkerhossa. Yhtä moni kertoi osallistuneensa varhaisnuorten kerhoihin tai iltoihin. Kirkossa kertoi käyneensä kaksi nuorta, mutta osa ehkäpä piti sitä liian itsestään selvänä mainittavaksi. Vastausten pohjalta toteamme, että seurakunnan järjestämät leirit ovat suurin yksittäinen seurakunnan järjestämä toiminto, joka jää lapsille ja nuorille mieleen. Ne jättävät pitkän muistijäljen nuoren mieleen. Myös seurakunnan kerhotoiminta on suosittua ja jää monelle mieleen lapsuudesta.

Huomasimme, että moni nuori oli ajatellut isoseksi ryhtymistä jo ennen rippikoulua. Osa vastaajista vastasi kysymykseen hyvin lyhyesti eikä selkeästi ollut vielä muodostanut omaa mielipidettään. Neljä kymmenestä oli jo ennen leirijaksoa sitä mieltä, että aikoo isoseksi. Jokainen näistä neljästä oli aiemmin kertonut olleensa joskus seurakunnan järjestämällä lastenleireillä, joten heillä oli varmastikin valmiiksi jonkinasteinen käsitys isosena olemisesta. Kuusi nuorta ei ennen leiriä tiennyt halusiko isoseksi tai kerhohajaajaksi tai ei osannut sellaisena itseään kuvitella.

Nuoret kokivat, että heidän kotonaan suhtauduttiin rippikouluun positiivisesti. Nuoret mainitsivat, että rippikoulua pidettiin kotona hauskana tai kivana juttuna nuorille tai että molemmat vanhemmat olivat myös käyneet. Myös isovanhempien tiukka asenne rippikoulun käymistä kohtaan nousi esille. Kotona saatettiin myös pitää nuorten mukaan rippikoulua ”perusaskeleena”, joka kuuluu käydä ja jossa ei ole mitään sen ihmeellisempää. Lisäksi nousi esille, että rippikoulu oli nuoren vanhempien mukaan hyvä paikka oppimiselle ja kasvulle. Näyttää siltä, että monien nuorten vanhemmat ja isovanhemmat ovat itse käyneet rippikoulun ja sen myötä odottavat myös lastensa ja lastenlastensa käyvän sen. Rippikoulu näyttää olevan koko perheen silmissä eräänlainen siirtymä kohti aikuisuutta.

Kaksi nuorta kertoi ennen rippikoulua suoraan, ettei usko Jumalaan. Toinen heistä tosin korosti, ettei myöskään kiellä Jumalan olemassaoloa. Toinen taas painotti realistista elämäkatsomusta. Esille nousi ongelmallisena näkymättömään, tieteellisen tutkimuksen ulkopuolella olevaan Jumalaan uskomisen. Leirijakso kuitenkin auttoi erään tällaisia pohtivan nuoren kysymyksiin ja leirijakson jälkeen hän kertoi uskovansa Jumalan olemassaoloon oltuaan rippikoululeirillä. Osa nuorista koki Jumalan olemassaolon todistavan tutkitun tiedon tai todisteiden puuttumisen ongelmallisena. Eräs myös mainitsi, että uskoisi enemmän, jos saisi itse nähdä enemmän. Jo Jumalasta kysyttäessä tuli yhden nuoren kohdalla esille jonkinlainen sekaannus tai hämmennys Kolminaisuuden persoonien välillä. Tälle nuorelle oli hankalaa erottaa Jumala ja Jeesus toisistaan olemassaolosta ja luomisesta puhuttaessa.

Kysyimme myös erikseen, mitä nuoret ajattelevat Jeesuksesta. Kysymys oli nuorille hankala ja he eivät juurikaan tehneet eroa Jumalan ja Jeesuksen välillä. Useimmat kertoivat ajattelevansa Jeesuksesta samalla tavoin kuin Jumalasta. Osa ei osannut kertoa mitä Jeesuksesta ajattelee. Jeesuksen historiallisuuteen uskottiin melko usein, mutta yksi nuorista kyseenalaisti kuitenkin Raamatussa kerrotut ihmeteot. Nuoret toivat esille myös arvostusta Jeesuksen persoonaa ja tekoja kohtaan puhumalla Jeesuksesta mm. ”mahtavana äijänä” tai ”hyvänä ihmisenä”. Joku nuorista myös korosti Kolminaisuuden persoonien yhteneväisyyttä sanomalla, että Jeesus tulee siinä samalla, kun uskoo Jumalaan ja on kristitty.

Joihinkin kysymyksiin nuoret vastasivat lyhytsanaisesti tai kokivat, etteivät oikein tienneet, mitä aiheesta sanoa. Vaikutti siis siltä, että nuoret kokivat jotkin aiheet haastavina tai vaikeasti lähestyttävänä. Fowlerin uskonkehityksen teorian näkökulmasta tämä saattaa liittyä siihen, että rippikouluikäisen nuoren voi olla hankala ymmärtää abstrakteja uskonnollisia käsitteitä. Voi ehkä olla, että kysymys siitä, mitä nuori ajattelee vaikkapa Jumalasta tai Jeesuksesta, on nuorelle abstrakti ja hankalasti lähestyttävä ja että nuori ehkä tarvitsisi aiheeseen konkreettisempaa lähestymistapaa.

Paitsi Fowlerin kuvaama uskonkäsitteiden konkreettisuus, myös nuoruus ikävaiheena ja siihen liittyvät ajattelutavat ehkäpä näkyivät saamissamme vastauksissa. Nuoruudessa ollaan kiinnostuneita ideologisista kysymyksistä tai laajemmista tavoista hahmottaa maailmaa. Alussa haetut ratkaisut ovat kuitenkin usein yksinkertaistettuja. (Nurmi ym.

2007, 128–129.) Kun kysyimme nuorilta heidän ajatuksiaan Jumalasta ja Jeesuksesta, he ajattelivat asiaa yleensä lähinnä Jumalan olemassaolon kannalta. He eivät esimerkiksi alkaneet kuvailla sitä, millainen Jumalan luonne on. Sen sijaan he hahmottivat kysymyksen erityisesti siltä kannalta, uskovatko he Jumalan olemassaoloon. Kysymys Jumalasta vaikutti jossain määrin olevan nuorista hyvin yksinkertainen kysymys, johon vastataan joko ”kyllä”, ”ei” tai ”en tiedä”.

Mieleepainuneina oppimiskokemuksina monet nuoret nostivat esille toiminnallisia opetustilanteita, kuten näyttelemisen tai leirillä simuloitun kastetilaisuuden. Yksittäisinä asioina nuorille oli jäänyt mieleen Johannes Kastaja, rakkaus ja Pyhä Henki, jonka kaksi Imatran rippikoululaista mainitsi erikseen. Alajärveläiset nuoret eivät puhuneet Pyhästä Hengestä, joten Imatran rippikoululeirillä on kenties ollut jotakin mieleepainuvaa tähän aiheeseen liittyen. Muita teemoja, jotka nuoret mainitsivat olivat Jumala, Jeesus, ”vanha aika” ja Raamatun sanoma. Yksi nuori kertoi, että hänen kotona oppimansa oli syventynyt rippikoulun aikana. Kaksi nuorta mainitsi ulkoläksyt. Yksi kertoi oppineensa arvostamaan enemmän kaikkia ihmisiä. Yksi myös kertoi opetuksen olleen puuduttavaa ja sanoi, ettei oppinut juurikaan mitään uutta.

Mieleepainuvia kokemuksia rippikoulussa nuorille olivat ihmiset, iltaohjelmat sekä leikit ja pelit, kuten rinkipingis tai lipunryöstö. Joillekin iltaohjelmat tai leikit olivat parasta rippikoulussa. Muutaman nuoren oli hankala nimetä yksittäistä tapahtumaa, joka olisi jäänyt mieleen, mutta he pitivät rippikoulua kokonaisuutena kivana juttuna. Myös tunteellinen viimeinen ilta, jossa jaettiin ajatuksia ja terveisiä muulle ryhmälle, oli eräälle nuorelle mieleepainuvien kokemus. Kaiken kaikkiaan voi sanoa, että tilanteet, joissa oli koko ryhmän kesken yhteistä tekemistä tai jakamista olivat useimmille nuorille mieleepainuvimpia kokemuksia. Mieleepainuvissa kokemuksissa ei noussut esille oppituntitilanteita tai hengellisiä kokemuksia tai tilanteita, kuten hartauksia. On tietysti mahdollista, että hengellisestä sisällöstä puhuminen tuntemattoman haastattelijan kanssa jännitti nuoria. Toisaalta useimmat nuoret eivät muutenkaan vaikuttaneet haastattelujen perusteella olevan erityisen innostuneita seurakunnasta ja Jumalasta, minkä kannalta voi olla ymmärrettävää, ettei myöskään hengellisiä kokemuksia tai tilanteita nostettu esiin.

Suurin osa leiriläisistä oli leirin jälkeen tyytyväisiä seurakunnan toimintaan. Hyvinä puolina seurakunnan toiminnasta mainittiin järkevyyt, ihmisten auttaminen ja se, että

kuka tahansa voi osallistua seurakunnan toimintaan ja että siihen voi liittyä silloin, kun itse haluaa. Yksi nuorista ilmoitti osallistuvansa jatkossa enemmän seurakunnan nuorten toimintaan. Kolme nuorta sen sijaan kertoi selvästi, ettei ole itse kiinnostunut seurakunnan toiminnasta.

8.2 Leirijakson aikana tapahtuvat muutokset

Tutkimuksesta kävi ilmi, että nuorten innokkuus ryhtyä kerhonohjaajaksi tai isoseksi ei juurikaan muuttunut leirijakson myötä. Suurin osa nuorista ajatteli asiasta samoin ennen leiriä ja leirin jälkeen. Yksi epäröivä nuori varmistui leirin aikana siitä, ettei halua ryhtyä isoseksi tai kerhonohjaajaksi. Toinen taas oli kiinnostunut ennen leiriä, mutta epäröi hiukan enemmän leirin jälkeen. Eräs nuori puolestaan epäröi ohjaajaksi tai isoseksi ryhtymistä sekä ennen leiriä että leirin jälkeen, mutta oli kuitenkin hiukan kiinnostuneempi leirin jälkeen. Myös erään jo leirin alussa kiinnostuneen nuoren innokkuus vaikutti hiukan lisääntyneen leirin lopussa. Dramaattisia muutoksia innokkuudessa ei kuitenkaan ollut, ja useimmat nuoret pysyivät kannassaan.

Leirijakson käyminen vaikutti selvästi positiivisella tavalla neljän nuoren jumalaukseen. Yhdenkään haastatellun nuoren usko Jumalaan ei heikentynyt leirin käymisen myötä. Erityisesti ne nuoret, jotka osasivat määritellä uskonsa tilan selkeästi rippikoulun alussa, eivät yleensä myöskään vaihtaneet kantaansa leirin lopussa. Uskon vahvistumisesta kertoivat erityisesti ne nuoret, jotka eivät leirin alussa osanneet juurikaan kertoa, mitä ajattelivat Jumalasta tai eivät osanneet määritellä selkeästi näkökantaansa. Ne, jotka rippikoulun alussa osasivat kertoa, etteivät uskoneet Jumalaan, eivät uskoneet vielä leirin lopussakaan. Niemelä (2002, 151) havaitsi, että todennäköisimmin samaa mieltä Jumalan olemassaolosta olivat ne, jotka uskoivat Jumalaan jo rippikouluun tullessaan. Meidän tutkimuksessamme tämä ei näkynyt kovin selkeästi: alussa epäröineistä tai Jumalan olemassaolon kieltäneistä nuorista kaksi tunnusti Jumalan olemassaolon leirin lopussa, kun taas alussa uskoneista uskoi leirin lopussa kolme. Toki on sanottava, että yksikään Jumalan olemassaolon alussa tunnustanut ei leirin lopussakaan poikennut kannastaan.

Rippikoulun käyminen lisäsi monien nuorten arvostusta Jeesusta kohtaan. Syynä oli ilmeisesti tarkempi opetus Jeesuksen teoista ja elämästä, esimerkiksi leirillä katsottu

Jeesus-elokuva. Joidenkin nuorten usko Jeesuksen historiallisuuteen vahvistui rippileirin myötä, mutta monet kokivat leirin jälkeen Jeesuksen ihmetekoihin uskomisen vaikeaksi. Epäilykset ihmetekoja kohtaan nousivat esiin Imatran rippikoululaisten joukossa, kun taas Alajärvellä vastaavaa ei tullut esiin. Oli myös nuoria, joiden ajatuksiin Jeesuksesta leirijakson käyminen ei vaikuttanut juuri millään tavalla.

Leirijakson päättyessä kysyimme nuorten ajatuksia seurakunnan toiminnasta. Emme kysyneet samaa kysymystä ennen leiriä, joten on vaikea sanoa, missä määrin leirijakson käymisellä oli vaikutusta nuorten mielipiteisiin. HavaitSIMME kuitenkin, että selkeä enemmistö nuorista piti seurakunnan toimintaa hyvänä ja positiivisena asiana leirin jälkeen. Yksi nuorista ilmoitti osallistuvansa jatkossa enemmän seurakunnan nuorten toimintaan. Kolme nuorta kertoi selvästi, ettei ole itse kiinnostunut seurakunnan toiminnasta.

Kaiken kaikkiaan leirijakson käyminen vaikutti usein lisäävän nuorten uskoa Jumalaan ja Jeesuksen historiallisuuteen tai tekevän Jumalan läheisemmäksi tai tärkeämmäksi nuorten elämässä. Sen sijaan isoseksi tai kerhonojajaksi ryhtymiseen leirijakso ei nuoria innostanut, vaan monilla oli asiasta jo leirin alussa mielipide, joka säilyi myös leirin loppuessa. Seurakunnan toiminnan nuoret kokivat leirin päättyessä positiiviseksi. Kuitenkaan ne nuoret, joiden usko Jumalaan oli kasvanut tai vahvistunut rippikoulun aikana, eivät välttämättä olleet kiinnostuneita itse osallistumaan seurakunnan toimintaan. Yksi nuorista kuitenkin kertoi sekä Jumalan ja Jeesuksen tulleen tärkeämmäksi että myös osallistuvansa seurakunnan nuorten toimintaan jatkossa enemmän.

On mahdollista tulkita, että saimme leirijakson vaikutuksen suhteen jossain määrin yhteneviä tuloksia Kati Niemelän kanssa. Niemelä (2002) tutki rippikoulun vaikutusta nuorten asenteisiin uskoa, seurakuntaa, kirkon työntekijöitä yms. kohtaan ja huomasi, että rippikoulun käymisellä oli harvoin negatiivisia vaikutuksia nuorten asenteisiin. Me emme tutkineet asenteita, vaan nuorten ajatuksia ja kokemuksia. Siksi tutkimuksemme eivät ole tietenkään täysin vertailukelpoisia. Sikäli tulokset kuitenkin muistuttavat toisiinsa, että meidänkin tutkimuksessamme nuorten ajatukset isoseksi tai ohjaajaksi ryhtymistä sekä Jumalaa ja Jeesusta kohtaan olivat harvoin negatiivisempia rippikoulun päättyessä kuin sen alkaessa, mutta sen sijaan ajatukset Jumalasta ja Jeesuksesta olivat jonkin verran positiivisempia. Ei voida kuitenkaan olla varmoja siitä, että kaikki nuoret

esimerkiksi uskalsivat avoimesti tuoda haastattelutilanteessa esiin negatiivisia ajatuksia, jollei niitä erikseen kysytty.

8.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Haastattelututkimuksen luotettavuuden kannalta on olennaista, että haastattelu on laadukas ja että tutkimustulokset vastaavat siihen, mitä on aiottukin selvittää (Hirsjärvi & Hurme 2008). Meidän päätutkimusongelmamme oli selvittää nuorten ajatuksia ja kokemuksia rippikoulusta. Mielestämme saamamme ja analysoimamme aineisto vastasi tähän ongelmaan. Halusimme myös toisena pääkysymyksenämme vertailla nuorten ajatuksia ennen ja jälkeen rippikoulun. Emme kysyneet kovin montaa kysymystä sekä ennen että jälkeen, joten luonnollisesti vertailtavan aineiston koko jäi melko pieneksi. Kysyimme kuitenkin nuorten halukkuutta ryhtyä isoseksi tai kerhonohjaajaksi sekä nuorten ajatuksia Jumalasta ja Jeesuksesta sekä ennen leiriä että leirin jälkeen. Näiltä osin saimme aineistoa, jonka osalta vertailu onnistui hyvin.

Laadimme haastattelurungon etukäteen huolella. Vaikkei kaikkiin lisäkysymyksiin ja niiden muotoihin voida varautua etukäteen, (Hirsjärvi & Hurme 2008) olisimme ehkäpä voineet varautua lisäkysymysten esittämiseen paremmin ennen haastattelua. Tämä olisi voinut auttaa meitä paremmin ohjaamaan nuoria kertomaan rohkeasti omia ajatuksiaan ja näkemyksiään. Laadimme haastattelurungon yhdessä, mutta olisimme mahdollisesti voineet käydä sitä vielä enemmän läpi yhdessä ennen haastattelua. Näin olisimme yhdessä voineet paremmin varautua siihen, millaisia lisäkysymyksiä ehkä on aiheellista esittää haastattelutilanteessa.

Arvelimme etukäteen, että 15-vuotiaat nuoret saattaisivat vastauksissaan olla jokseenkin vähäsanaisia. Tämä arvelu osoittautuikin ihan oikeaksi. Periaatteessa olisikin voinut olla hyvä, jos haastattelukysymykset olisi annettu haastateltaville nuorille tutustuttaviksi jo etukäteen, jolloin heillä olisi ollut paremmat edellytykset miettiä ajatuksiaan annetuista aiheista. Toisaalta on ihan perusteltua kysyä, olisiko tämäkään välttämättä merkittävästi nuorten sanaista arkkua avannut. On vaikeaa sanoa, vastasivatko nuoret niukkasanaisesti siksi, etteivät mielestään tieneet vastausta vai eivätkö he vain halunneet vastata ky-

symykseen. Lisäksi on huomattava, että osa nuorista vastasi kysymyksiin runsassanaisestikin.

Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa voi myös nousta oleelliseksi, että haastateltavat ymmärtävät kysytyt asiat ja käytetyt termit samalla tavalla siinä määrin, että pystyvät pilkkomaan ne samalla tavalla. Ilman että näin tapahtuu, ei voi voida myöskään olettaa, että vastaukset olisivat täysin teemaan liittyviä. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 82.)

Haastattelua voi luonnehtia ihmisten väliseksi viestinnäksi, joka perustuu kielenkäyttöön (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48). Saattaakin olla, että osaltaan nuorten taipumus vastata esitettyihin kysymyksiin lyhyehkösti voi liittyä käytetyn kielen ja valittujen ilmaisujen erilaisuuteen. Erityisesti tällaisia kysymyksiä saattoivat meillä olla Jumalaan ja Jeesukseen liittyvät kysymykset. Erityisesti tuli ilmi se, ettei nuorten ajatusten kysyminen Jeesuksesta useinkaan tuonut mitään uutta, kun oli jo ensin kysytty ajatuksia Jumalasta. Tämä voi liittyä siihen, etteivät nuoret välttämättä hahmota Jumalan kolminaisuutta kovinkaan selkeästi - etenkin ennen leirijakson alkua.

Kaiken kaikkiaan nuorten haastattelemisessa on haasteena saada tieteellisesti luotettavaa tietoa ja samalla puhua nuorten omaa kieltä. On mahdollista, että tässä olisimme voineet myös onnistua paremmin niin, että olisimme voineet yhteisen kielen ja keskinäisen luottamuksen avulla pureutua aiheisiin syvemmin. Asia ei liene kuitenkaan aivan helppo ja vaatii varmaankin syvää paneutumista. Olisi ollut mielenkiintoista tietää millaisia vastauksia olisimme saaneet, jos olisimme olleet mukana leireillä ja tätä kautta tutustuneet nuoriin paremmin. Kiinnostavaa on, olisivatko nuoret kenties vastanneet laajemmin rippikoulun leirijakson jälkeen esitettyihin kysymyksiin.

Pyrimme opinnäytetyössämme eettisyyteen kohtaamalla haastattelemamme nuoret kunnioittavasti ja tasa-arvoisesti. Tämä näkyi esimerkiksi haastateltavien kohtaamisena, katsekontaktina, tervehtimisena ja kiittämisenä. Pyrimme haastatteluissa luomaan tilan, jossa nuoret voivat kokea olonsa turvalliseksi ja ilmapiirin luottamukselliseksi. Istuimme tilanteessa samassa tasossa nuoria vastapäätä pyrkien luomaan mahdollisimman normaalin keskustelutilanteen tilanteen mahdollisesta jännittävyydestä huolimatta. Emme kysyneet nuorilta erityisen henkilökohtaisia tai arkaluontoisia asioita. Korostimme heille kuitenkin, että vastaaminen tapahtui nimettömänä ja ettei heidän tarvinnut pelätä heidän vastaustensa leviämisestä toisten vanhempien, työntekijöiden tai toisten nuorten

tietoon. Luonnollisesti olemme huolehtineet haastatteluiden jälkeen siitä, ettei nuorten vastauksia leviä mihinkään tämän opinnäytetyön ulkopuoliseen käyttöön. Nuoria on informoitu siitä, mitä tarkoitusta varten heitä haastatellaan ja heiltä on saatu lupa ja suostumus haastattelua varten.

Emme myöskään tunteneet haastattelemiamme nuoria etukäteen emmekä esimerkiksi työskennelleet nuorisotyönohjaajina heidän kanssaan samalla leirillä. Näin ollen nuorten ei tarvinnut jännittää sitä, mitä me työntekijöinä tai heidän tunteminaan aikuisina heidän vastauksistaan mahdollisesti ajattelimme. Toinen meistä tosin työskenteli yövalvojana kyseisellä Alajärven seurakunnan rippileirillä. Yövalvoja on kuitenkin paikalla vain yöaikaan ja on suhteellisen vähän kontaktissa suoraan nuorten kanssa, joten emme usko olevan todennäköistä, että tämä olisi heijastunut nuorten antamiin vastauksiin.

Olemme pyrkineet tässä opinnäytetyössä ja sen johtopäätösten muodostamisessa suhtautumaan rakentavan kriittisesti seurakuntaan, rippikouluun ja siitä vallitseviin näkemyksiin ja käytäntöihin. Tämä luo pohjaa mahdollisimman hyvien ammattikäytäntöjen kehittämiseksi ja niiden arvioimiseksi. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010.)

8.4 Tekijöiden ajatuksia ja haasteita seurakunnille

Pohdimme sitä, kuinka merkittävästi rippikoulu lopulta saa nuoret sitoutumaan seurakuntaan ja kristilliseen uskoon. Rippikoulu on selvästikin monille nuorille positiivinen kokemus, mikä on hyvä ja hieno asia. Toisaalta se ei välttämättä saa nuoria vakuuttuneiksi siitä, että he haluavat jatkossa osallistua seurakunnan toimintaan tai tulla esimerkiksi seurakuntansa nuorteniltoihin. Tämä on erityisen merkittävä asia, kun ottaa huomioon rippikoulun yleistavoitteen, jonka mukaan nuoren tulisi – paitsi vahvistua uskossaan kolmiyhteiseen Jumalaan ja kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen – myös elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä. Rippikoulusuunnitelmassa vieläpä painotetaan, ettei rippikoulun tavoitteena ole pelkästään, että nuori kokee Jumalan puhuttelua ja läsnäoloa rippikoulun aikana, vaan että nuori löytäisi tien seurakunnan yhteyteen ja sen jumalanpalveluselämään. Näin uskossa ja rakkaudessa kasvamisen ja uskon merkityksen syvemmän ymmärtämisen prosessi voivat jatkua läpi koko elämän. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 10, 17–18.)

Tulevaisuuden ammattilaisina tämä olisi meille varmasti yksi keskeinen haaste, johon tarttua. Helppoja ratkaisuja ongelmaan tuskin on, mutta uusia ideoita ja luovuutta varmasti kaivattaisiin: Kuinka saada nuoret innostumaan Jumalasta ja seurakunnan toiminnasta rippikoulun jälkeenkin? Löytyykö ratkaisu itse rippikoulusta vai tarvittaisiinko jotakin ihan muuta? Varmasti voidaan ainakin sanoa, että pelkällä rippikoululla ei itsessään pötkitä kauhean pitkälle, mikäli samat nuoret eivät halua myös rippikoulun jälkeen osallistua ja vaikuttaa seurakunnassa.

Yksi mahdollisuus sitouttaa nuoria seurakunnan toimintaan olisi se, että isoskoulutukseen voisi ilmoittautua jo heti leirijaksolla. Monet leirit päättyvät jo alkukesästä, kun nuorisotyön kauden alkuun on vielä kolme kuukautta aikaa ja tällä aikaa rippikoulusta saatu ”fiilis” voi monissa tapauksissa kadota. Tätä fiiliksen laskua voisi torjua tarjoamalla laadukasta toimintaa jo välittömästi leirin jälkeen. Varsinkin suuremmissa seurakunnissa, joissa on kesäisin paljon leirejä, voi olla hankalaa leirien ja niistä kertyvien vapaiden ohella järjestää jokapäiväistä säännöllistä viikkotoimintaa. Tähän auttaisi mielestämme parhaiten se, että seurakunnat tarjoaisivat jatkossakin alalle opiskeleville kesätyöpaikkoja, jotta nämä voisivat osaltaan auttaa sitouttamaan nuoria seurakunnan toimintaan.

Emme tässä opinnäytetyössä tutkineet nuorten asenteita tai ajatuksia kristillisen uskon opinkappaleita kohtaan. Sen sijaan kysyimme heidän ajatuksiaan Jumalasta ja Jeesuksesta. Ehkäpä tässä voisikin olla yksi ratkaisu ongelmaan. Kenties meidän ei tarvitsisi saada nuoria sisäistämään kristinuskon keskeisiä opinkappaleita, vaikka se rippikoulun ja konfirmaation yhtenä tavoitteena onkin. Mutta jos saisimme nuoret innostumaan ja kiinnostumaan itse uskon kohteesta: Jumalasta persoonana, hänen pojastaan Jeesuksesta ja Pyhästä Hengestä, nuoren matka kohti kristinuskon salaisuuksia ja seurakuntayhteyttä voisi ihan eri tavalla alkaa. Tällöin konfirmaatio ei olisi matkan päätepiste vaan alku. Tähän voisimme kirkon nuorisotyönohjaajina pyrkiä: sytyttämään nuoren sydämeen innon ja palon Jumalaa kohtaan niin, että voisimme rippikoulun jälkeen kulkea hänen kanssaan yhdessä matkaa kohti uskon kasvua, syvempää ymmärrystä ja uskon elämistä todeksi omassa elämässä. Ilman että nuori itse sydämessään innostuu kristinuskon Jumalasta ja hänen persoonastaan, nämä tavoitteet lienevät liian kunnianhimoisia.

Tulevaisuuden rippikoulutyössä tulisi mielestämme kiinnittää huomiota edelleen ryhmätilanteisiin ja niiden onnistumiseen. Yhteinen tekeminen on haastatteluvastausten perusteella suurin yksittäinen vaikuttava tekijä, jotta nuorelle jää positiivisia kokemuksia rippikoulusta. Uusien menetelmien ja leikkien kehittäminen on tärkeää, vaikkakaan ei pidä hylätä vanhoja hyväksi havaittuja menetelmiä. Mietimme myös sitä, kuinka tärkeää tämänkaltaisia haastatteluita olisi tehdä paikallistasolla seurakunnissa enemmänkin. Kokemuksiin pohjautuvan palautteen kautta saadaan pidettyä toiminta mielekkäänä.

Jatkotutkimushaasteita ajatellen näiden ajatusten pohjalta voisi muotoilla kehittämisideoita, joiden pohjalta rippikoulua ja nuorten toimintaa voisi kehittää yhdessä seurakuntien kanssa. Keskeisenä tavoitteena kehittämishankkeissa olisi, että rippikoulu lisäisi selkeämmin nuoren kiinnittymistä seurakuntaan ja kristilliseen uskoon. Hankkeen toteuttaminen edellyttäisi ensin kuitenkin selkeää ja tasokasta ideointityötä.

On myös huomattava, että varsinkin seurakuntaan kiinnittymisen osalta haaste ei välttämättä koske pelkästään rippikoulua, vaan seurakunnan koko työalaa lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa parissa. Tässä kokonaisuudessa olisi hyvä kyetä määrittämään rippikoulun paikka ja rooli selkeästi ja järkevästi. On esimerkiksi kysyttävä, odottaako ehkä seurakunta rippikoululta paljon siksi, että se on säilyttänyt hämmästyttävällä tavalla suosionsa suomalaisten nuorten keskuudessa, mutta että onko rippikoulusta silti ihmelääkkeeksi kiinnittämään 15-vuotiaita rippikoululaisnuoria seurakuntaan ja kristilliseen uskoon. Voisiko esimerkiksi olla mahdollista, että rippikoululla yritetään jokseenkin turhaan laastaroida ongelmaa, joka on syntynyt jo lasten ja varhaisnuorten ja heidän vanhempiensa vähäisen seurakunta-aktiviteetin seurauksena? Näitä kysymyksiä olisi varmasti syytä syvällisesti ja tarkkaan pohtia ja miettiä, mitä ja miten suosionsa säilyttäneellä rippikoululla voitaisiin käytännössä saada aikaan. Peräänkuulutamme erityisesti rohkeutta arvioida rippikoulua ja sen merkitystä uudelleen pyrkimättä ainoastaan säilyttämään sitä, mikä vielä on jäljellä.

Opinnäytetyöprosessimme päätteeksi voimme todeta, että rippikoulu saattaa hyvinkin olla kirkon lippulaiva. Aivan kuten oikeassa laivassakin, ei ole samantekevää mitä siellä tehdään. Laiva tarvitsee jatkuva huoltoa ja huolenpitoa. Laivaa tulee ohjata kohti päämäärää, sillä muutoin se saattaa ajan myötä ajautua karille.

LÄHTEET

- Alajärven seurakunta 2015. Rippikoulun toimintasuunnitelma 2015.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Fowler, W. James 1981. *The Psychology of Human Development and the Quest for Meaning*. San Francisco: Harper & Row, Publishers.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. *Tutkimushaastattelu - Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko; Sajavaara, Paula 2010. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Häyhä, Ismo 2016. Nuorisotyönohjaaja. Imatran seurakunta. Imatra. Henkilökohtainen tiedonanto.
- Imatran seurakunta 2015. Rippikoulutyön toimintakertomus 2015
- Imatran seurakunta 2016. Rippikoulun kävijätilastot 2016.
- Imatran seurakunta i.a.a Kirkkoherranvirasto ja palvelut. Päivärannan kurssikeskus. Viitattu 2.6.2016 <https://imatranseurakunta.fi/41-paivarannan-kurssikeskus>
- Imatran seurakunta i.a.b Työalat. Rippikoulu. Viitattu 2.12.2016 <https://imatranseurakunta.fi/187-rippikoulu>
- Innanen Tapani, Niemelä Kati 2009. *Rippikoulun todellisuus*. Kirkon tutkimuskeskus. Tampere 2009.
- Kirkkojärjestys 1991. 1055/8.11.1991 v. 1993. Finlex – Valtion säädöstietopankki. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 20.1.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055>
- Kiviniemi, Kari 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Aaltola, Juhani: *Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2 - Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus. 68-72.
- Malkasilta, Panu 2016. Nuorisotyönohjaaja. Alajärven seurakunta. Alajärvi. Facebook- viesti 1.11.2016.
- Niemelä, Kati 2002. *HYVÄ RIPPIKOULU - Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus*. Kirkon tutkimuskeskus.

- Nurmi, Jari-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea; Ruoppila, Isto 2007. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. LK-kirjat / Lasten keskus oy. Helsinki 2010
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä – Usko – Rukous. Viitattu 5.8.2016
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/85780A9E8154761EC225770A003912B4/\\$FILE/Rippikoulusuunnitelma%202001.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/85780A9E8154761EC225770A003912B4/$FILE/Rippikoulusuunnitelma%202001.pdf)
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2002. Rippikoulun malliohjesääntö. Viitattu 9.10.2016 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3AADF9>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2015. Varhaiskasvatus-, nuoriso- ja rippikoulutyö - Tilastot. Viitattu 17.11.2016.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3F24FC>
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Uudistuksen päälinjat – Rippikoulu-uudistus. Viitattu 20.1.2017.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content237F32>
- Tuomi, Jouni; Sarajärvi, Anneli 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tuominen, Hans & Paananen Terhi 2005. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

LIITE 1

Hei rippikoululainen ja huoltaja!

Alkuvuonna teille lähetettiin tietoa opinnäytetyöstämme, jossa tarkoituksena oli järjestää kysely kaikille vuoden 2016 Imatralaisille rippikoululaisille. Opinnäytetyömme tutkimusmenetelmä on vaihtunut tilastoihin perustuvasta tutkimuksesta laadulliseksi tutkimukseksi. Aiemmassa kirjeessä ollut informaatio pitää paikkansa muilta osin, paitsi tutkimusmenetelmältään.

Laadullisessa tutkimuksessa haastateltava saa itse omin sanoin vastata kysymyksiin, ja vastaukset litteroidaan opinnäytetyöhön nimettöminä.

Tarvitsemme haastateltavaksi vielä kolme Imatralaista nuorta, ja toivomme löytävämme heidät rippikoululeiriltä numero X. Ensimmäinen haastattelu tehdään viikonloppuleirijaksolla ja toinen haastattelu kesällä viikkoleirin jälkeen.

Kaikkien lupalapun palauttaneiden kesken, valitsemme sattumanvaraisesti 3 nuorta haastateltavaksi. Mikäli siis nuori itse haluaa, ja annat nuorellesi luvan osallistua molempiin haastatteluihin, ole hyvä ja allekirjoita tämä lupalappu ja **ottakaa se mukaan rippikoulun viikonloppuleirijaksolle**. Opinnäytetyömme onnistuminen riippuu näistä haastatteluista ja siksi toivomme aktiivisuutta. Hyvää kevään jatkoa!

Terveisin

Sosionomi - kirkon nuorisotyönohjaajaopiskelijat

Tomi Hämäläinen & Sampsa Nelimarkka

Nuoren nimi

saa luvan osallistua opinnäytetyöhön liittyvään haastatteluun ja ymmärrämme, että vastauksia käytetään nimettömänä Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä.

Kyllä _____

Ei _____

Huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Nuoren allekirjoitus ja nimenselvennys

LIITE 2

Tomi Hämäläinen

LUPAHAKEMUS

Osoite

Postinumero, Paikkakunta

Puhelinnumero

Päivämäärä

Sähköpostiosoite

Kirkkoherra

seurakunta

Osoite

Postinumero ja toimipaikka

TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ

Opiskelemme sosionomi-kirkon nuorisotyönohjaajiksi Diakonia-ammattikorkeakoulussa Pieksämäellä ja teemme opinnäytetyötä aiheesta:

”Imatralaisten vuonna 2001 syntyneiden nuorten suhde seurakuntaan ja kirkon oppiin ennen ja jälkeen rippikoulun”.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää nuorten mielipiteitä ja tietoa kirkon työstä ja kartoittaa, kuinka nämä asiat muuttuvat rippikoulun aikana. Työn on määrä valmistua joulukuussa 2016. Työtä ohjaa lehtori Tiina Häkkinen, Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyön suunnitelma on liitteenä.

Pyydämme lupaa kerätä tutkimukseeni liittyvän empiirisen aineiston työyksikössänne jokaiselta 2016 vuoden rippikouluryhmältä. Aineisto kerätään kyselylomakkeella (liitteenä) käyttäen kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Kysely järjestetään rippikoulun alussa sekä leirijakson lopussa.

Saatu aineisto käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja niin, että vastaajat eivät käytä vastatessa omaa nimeään vaan heille annettua koodia.

Olemme valmiita antamaan työn tulokset työyksikönnne käyttöön kunhan tulokset ovat selvillä ja opinnäytetyö julkistettu joulukuussa 2016

Tarvittaessa annamme mielellämme lisätietoja opinnäytetyöstämme.

Tomi Hämäläinen

Sampsa Nelimarkka

seurakunta antaa luvan tässä kirjeessä mainitulle tutkimukselle ja velvoittaa asianomaisia toimimaan eettisesti oikein ja rehellisesti, tutkimusta tehdessään.

KYLLÄ | EI

seurakunta tahtoo haltuunsa tutkimustulokset opinnäytetyön julkistuksen jälkeen.

KYLLÄ | EI

Allekirjoitus ja nimenselvennys

LIITE 3 Haastattelukysymykset ja runko

1. Miksi tulit rippikouluun? (Rippikoululeirin aloitusvaiheessa)
2. Mitä tiedät rippikoulusta etukäteen? (Rippikoululeirin aloitusvaiheessa)
3. Missä seurakunnan toiminnassa olet ollut mukana ennen rippikoulua. Ajatuksia toiminnasta? (Rippikoululeirin aloitusvaiheessa)
4. Voisitko kuvitella itsesi rippikoulun jälkeen esimerkiksi isosena tai kerhonohtajana? (Rippikoululeirin aloitus- ja lopetusvaiheessa)
5. Mitä ajattelet Jumalasta? (Rippikoululeirin aloitus- ja lopetusvaiheessa)
6. Mitä ajattelet Jeesuksesta? (Rippikoululeirin aloitus- ja lopetusvaiheessa)
7. Mitä kotonasi ajatellaan rippikoulusta? (Rippikoulun aloitusvaiheessa)

8. Kerro oppimiskokemuksistasi rippikoulussa (Rippikoululeirin lopetusvaiheessa)
9. Kerro omin sanoin yhdestä mieleen jääneestä kokemuksesta rippikoulussa (Rippikoululeirin lopetusvaiheessa)
10. Mitä ajattelet seurakunnan toiminnasta nyt rippikoulun jälkeen? (Rippikoululeirin lopetusvaiheessa)